Эхэ hайхан нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД ҮНЭН

1921 оной декабриин 21-hээ гарана

Бүгэдэ арадай газетэ

1996 ОКТЯБРИИН 9
Намарай дунда улаагшан гахяа
hарын 27
СРЕДА
гарагай 4
№193 (19533)
Газетын сэн хэлсээтэ.

Таряа хуряалга-96

ХАДАЛГА, ХУРЯАЛГАЯА НЭГЭ ЖЭГДЭЭР

Эдэ үдэрнүүдтэ манай аймагай таряалангууд дээрэ шэнэ ургаса хадалга, хуряалга дүүрэнтүү шахуу. Мүнөө жэлдэ таряанай ургаса муу бэшэшье hаа, зарим тээгээ таряан наабтар, эдеэшэлгэнь жэгдэ бэшэ. Жэгдэ эдеэшэhэн таряае хуряахада, бэлэн гүб даа.

Ургаhан ургасаяа ехээр гээлтэдэ оруулангүй абахын тула амяарлан хадаха, хуряаха хэрэг гараа. Сентябриин түрүүшын үдэрнүүдтэ Хамниин ажахынууд 26 гектар талмайда обёос, 27 гектарта шэниисэ хуряажа абаад байгаа hэн. Тус тустань 700-гаад центнер шэниисэ болон обёос баал болгогдон хадагдаа. Гектар бүриhөө эндэхи ажахынууд дунда зэргээр 26-27 центнер ороohо сохёо. Үшөө 504 гектар талмайhаа шэниисэ, 281 гектар талмайhаа обёос хуряагдаха. ЖВП-6 түхэлэй 11 комбайн таряа хадалганда хам оронхой. Дүршэлтэй комбайнернууд В. Тудупов, Н.Мункуев, А. Санжеев, Н.Цыбиков гэгшэд тэдэниие жолоодоно.

Бүргын ажахынууд сентябриин 2-hоо таряа хуряалгаяа эхилээд, 3 комбайн таряа хадалгада хабаадуулагданхай. Эндэ 80 гектар талмайда шэниисэ, 120 гектар талмайда обёос хуряагдаха. Бэшэшье ажахынууд таряа хуряалгадаа хам оронхой. Ургажа байhан ургаса үшөөл таряан бэшэ, харин тэрэнээ сэбэрлээд, амбаарта оруулагдаад байхадань, таряан гэжэ тоолохо гээшэ аабзабди.

Тиимэhээ мүнгэ алтанай дуталдажа байгаа энэ хүшэрхэн сагта хараалhанаа абажа, ерэхэ жэлэйнгээ үрэhэ хүсэд хаажа, зонойнгоо эдихэ таряа нөөсэлхые, ургаhан ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахые оролдохо болонобди.

Б. ОЧИРОВ,
Захааминай аймагай хүдөө ажахын управлениин ахамад агроном.

"Буряад үнэн"-97

ҮРГЭН СЭДЬХЭЛТЭЙ ХҮБҮҮД, БАСАГАД ОЛДОХОЛ!

"Буряад үнэн" газетэ түрэл хэлэеэ заадаг, мүн эхин классуудай багшанарта, эгэл түрүүшын туhаламжа болоно. Түрэл газетын хуудаhануудhаа материалнуудые абажа, hурагшадаа hурганабди.

"Түрэл нютагтаа түрүү зэргэтэй", "Хүн ба байгаали", "Толи", "Буян" хуудаhануд бидэнэртэ, багшанарта, туhална. "Буряад үнэн" газетэ түрэлхи хэлэ хүгжөөнэ, баяжуулна. Мүнөө зарим залуушуул, дунда наhатайшуул ород буряадые холижорхёод бабаралдахадань, шэхэндэ харша, сэдьхэлдэ хүндэ болошодог. Түрэhэн хэлэеэ мартажа, төөрижэ ябаhан заримашуул буряад хэлэеэ hэргээжэ, бэеэ hэрюулжэ, "Буряад үнэн" газетэ захижа уншадаг болоё! Иигэжэ ябаhаар буряад хүбүүд, басагад инаглан хөөрэлдэхэ ирагуу hайхан дуран сэдьхэлэй үгэнүүдые яажа мэдэрүүлхэ болоноб?

Бидэнэр, багшанар, саадай хүмүүжүүлэгшэд hуури байраяа оложо ядангүй, үсэд нэтэрүүгээр буряад хэлэеэ хүгжөөе, баяжуулая! Минии hанаhада, буряад хэлэнэй багшанар болон эхин классуудай багшанар "Буряад үнэн" газетэ захиха уялгатай. Буряад хэлэнэй, эхин классуудай багшанар, хүүгэдэй саадуудай хүмүүжүүлэгшэдэй буряад хэлэ ба литература хүгжөөхэ зорилгонуудта зорюулжа, республикын багшанарай хурал зарлаха саг тулажа ерээ. Тус хурал дээрэ республикын дарганар хото болон хүдөө нютагуудай багшанарай hанамжануудые бүридхэжэ, тодорхой хэмжээ ябуулганууудые баталха болоно бшуу. Энэ хэрэгтэ буряад хэлэ бэшэгээр ажаллажа байhан эрдэмтэд тусгаар үүсхэл гаргаха ёhотой, уялгатай. Мүнөө "Буряад үнэн" газетэдэ 1997 оной захил үнгэргэдэнэ. Бидэнэр Асагадай багшанар хэдэн hараар салингаа абаашьегүй hаа, арга хургаяа бэдэржэ, Ж. Д. Чимитова, Р-Х. Ш. Жапова, О. И. Евсюкова, би өөрөө гээд ерэхэеэ байhан 1997 оной түрүүшын хахадта "Буряад үнэн" газетэдээ захил хэбэбди.

Тиихэдэ олон пенсионернүүд "Үнэн" газетэ абадаг аад, ерэхэ жэлдэ захихань бэрхэтэй болоо. Юуб гэхэдэ, пенси аяар 2 hараар хожомдоно. Тиибэшье дүтэ айлнууд хамтаран захил хэхэ арга олохоор. Тиихэдэ 6 hарада захил хэнгүй, харин 3 hарада сентябрь соо 23.000 түхэригөөр "Буряад үнэн" газетэдэ захил хэхэ баhа нэгэ арга боломжо байна.

Радио, телевидени дуулахада, харахада, түбэй газетэнүүд спонсорнуудай ашаар хэблэгдэнэ гэжэ ойлгохоор. Буряад утсаатанhаа ургаhан бэрхэ, шадамар хүбүүд, басагад нютаг нугынгаа үбгэд, хүгшэдтэ түрэл "Буряад үнэн" газетыень захижа, үбэлэй hүниин утаханда сэдьхэл бодолыень баясуулыт! Бидэнэр булта хүдөөhөө ургажа гараhанаа бү мартая!

Минии hанамжые "Буряад үнэн" газетын редакциин хүтэлбэрилэгшэд хам шүүрээд, аймаг болон нютагуудта "бүдүүн сарбуутаниие" түрэл газетэдэ захил хэлгэндэ эршэмтэйгээр хабаадуулхыень хүсэнэб. Би нёдондо жэлдэ барилдаагаар дэлхэйн чемпион Борис Будаев баян-голойхидтоо 50 хэhэг "Буряад үнэн" газетэ захихаар үүсхэл гаргаhые "Үнэндэ" уншаа hэм. Иимэрхүү үргэн сэдьхэлтэй хүбүүд, басагад ехэшье багашье hууринуудта олдохо.

Арад зондоо туhалhан спонсорнуудай хубитые "Үнэн" газетэ үргэн арад зоной урда үндэрөөр сэгнэжэ магтахань мэдээжэ.

Үргэн арад зоной урда магтуулхаhаа ехэ буян дэлхэй дээрэ үгы гэжэ бидэнэр булта мэдэнэбди.

Э-Д. ДОРЖИЕВА,
Асагадай дунда hургуулиин эхин классай багша.

ПЕНСИИН ТООСООГООР

"Түнзониие социальна талаhаа хамгаалгын зургаануудай пенси түлэхэ талаар үриие гүйцэлдүүлхэын тула Россин Федерациин пенсионно жасын Буряад Республикадахи отделениин нөөсэиүүдые элсүүлхэ хэмжэнүүд тухай" Буряад Республикын Правительствын захиралта гаргагдаба. Тус захиралта соо наhанай амаралтада байгшадта пенсиин тоосоогоор худалдагдажа боломо түрүүшын хэрэглэмжын эдеэ хоолой зүйлнүүд хэрлэгдээ.

Пенсионно жасын, үридэ ороhон предприятиин ба худалдаа наймаанай эмхиин суг хамтын хэлсээнэй үндэhөөр эдеэ хоолой эдэ зүйлнүүдтэ сэнгүүд тогтоогдохо. Тиихэдээ пенси абагшадай тала баригдаха, гэхэ зуура дэлгүүрэй сэнгүүдhээ дээшээ байха ёhогүй юм.

Пенсионернүүдтэ үгтэхэ түрүүшын хэрэглэмжын эдеэ хоолой зүйлнүүдэй тоодо саахар, сай, гурил, дабhан, хүрпээ, макаронно зүйлнүүд, ургамалай тоhон, маргарин, hүн (хуурай ба консервированнэ) оролсоно.

Буряад Республикын Президентын ба Правительствын хэблэлэй албан.

Буряад арадай конгресстэ

ЭМХИДХЭЛЭЙ ШАТА

Буряад арадай конгрессэй Улаан-Удаа Советскэ районой отделениие байгуулха талаар конференци үнгэрбэ. Районой предприятинуудай, эмхи зургаануудай коллективүүдhээ ерэhэн 70-гаад делегадууд Буряадай эрдэмэй түбэй профессор Ш. Б. Цыдыпдоржиевай ба Буряад арадай конгрессэй советэй гэшүүн, "Нэгэдэл" газетэ хүдэлөөнэй хүтэлбэрилэгшэ В.А. Цыдыпдаевай элидхэлнүүдые шагнажа, hанамжануудаараа хубаалдаhан байна. Эмхидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаhан Б. Ц. Дымбрылов, А. Г. Бадмаева, В. В. Коногоров, Е. Д. Бутожапова, Н. Ц. Сагаев, Б-М. Ж. Бадмаев болон бусад үнгэрhэн зун байгуулагдаhан Буряад арадай конгрессэй ажал хэрэгүүдтэ үндэр оценкэтэ үгөөд, республикын аймагуудта, Улаан-Удэ хотодо, предприятинуудта, эмхи зургаануудта конгрессэй эхин эмхинүүдые байгуулха ажалые эдэбхитэйгээр ябуулха шухала гэжэ тэмдэглэбэд. Мүнөө үедэ конгрессэй худэлмэриин гол түлэб эмхидхэлэй шатада байхада, эхин эмхинүүдые байгуулха, оролтын ба гэшүүдэй түлбэриин мүнгэ суглуулха, ойлгууламжын худэлмэри үргэнөөр ябуулхаhаа эхилээд бусадшье асуудалнуудта анхаралаа хандуулжа байбашье, ниитэ энэ эмхиингээ гол хараа бодолнуудые, шидхэхэ асуудалнуудыень хойшонь болгожо байнгүй ходо урдаа табин худэлжэ байха ёhотойби гэжэ конференцидэ хабаадагшад нэгэ hанамжатай байгаа.

—Мүнөө Советскэ райондо эрэмдэг бэетэй 302 үхибүүд тоологдоно. Тэдэнэй 52 процентнь буряадууд. Сагай хүндэ болохо бүри үбшэн үхибүүдэй тоо нэмэнэ. Жэшээнь, үнгэрhэн 9 hарын дүнгөөр Железнодорожно райондо эрэмдэг бэетэй үхибүүдэй тоо 30 процентээр нэмээ. Үхибүүд манай ерээдүй. Тиимэhээ Буряад арадай конгресс энэ асуудалда онсо анхарал хандуулха ёhотой,—гэжэ Советскэ районой социальна хамгаалгын таhагай худэлмэрилэгшэ Е. Ж. Щеголева хэлэhэн байна.

Конференцидэ хабаадагшад Буряад арадай конгрессэй Советскэ отделени байгуулха гэжэ нэгэн hанамжатай байhанаа баталаад, тэрэнэй хүтэлбэрилхы правлени hунгаба. Правлениин түрүүлэгшээр Залуушуулай хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй хорооной худэлмэрилэгшэ *Наян Цырендоржиевич Сагаев* hунгагдаа.

В. ШАГДУРОВ.

ҮБЭЛЭЙ САГ ТУХАЙ

Байгша ондо бүхы Европодо адли Росси гүрэн үбэлэйнгөө сагта октябрь hарын hүүлшын амаралтын үдэр орохо. Энээн тухай Россин Федерациин Сагай ба эталонно частотагай комисси мэдүүлбэ.

Энэ үдэр октябриин 27-до тудана. Тиимэhээ hүниин гурбан сагта часаймнай стрелкэнүүд нэгэ часаар хойшоо болгогдохо.

"Сельская жизнь" газетэhээ абтаба.

Үдэрэй баримта

АЛТАНАЙ УРЬhАЛАМЖА АШАГТАЙ ГҮ?

Буряад Республикын Правительствын алтаар бусаахаар абаhан валютна урьhаламжын ашаг үрэ тухай асуудалаар республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо В.К. Агалов пресс-конференци үнгэргэбэ.

Энээн тушаа тодорхой баримтануудые дурдая, 1995 оной март hарада Россин Правительство Буряад Республикада процентгүй урьhаламжа болгон 750 килограмм алта үгэhэн байна. Тиин РФ-гэй Финансын министерствын, Сэнтэй металлнуудай комитедэй болон Правительствын хоорондо тусхай Хэлсээн баталагдаа hэн. Абаhан энэ алтаараа мүнгэн урьhаламжа абаха тухай асуудал удаань гараа.

В.К. Агаловай мэдүүлhэнэй ёноор, сэнтэй металлнуудые малтан абаха, буйлуулха ба худалдаха талаар нормативна документнүүд бии гэхэ гү, али алтанай дэлгүүрэй нормативна бааза бии болонхой. Энэ алтаар урьhаламжа үгэхыень ниислэл хотын банкнуудта республикын Правительство хандаhан байна. Гэбэшье гансаал банк - "МАПОбанк" зүбшоолоо үгэhэн байгаа.

Дэлхэйн дэлгүүрэй сэнгүүдээр сэгнэбэл, 750 килограмм алтан 9,3 миллион долларроор сэгнэгдээ. Энэ мүнгэнэй 20 процентнь банкдаа алтаар үлоогдоо, харин 80 процентнь 7,3 миллион доллар, үгышье hаа, түхэригтэ оруулбал, 34 миллиард түхэриг Буряад Республикын Правительствада үгтоо hэн. Урьhаламжа 10,3 процентээр 2 жэлэй болзороор үгтэхэдоо, түрүүшынь хахад 1996 оной декабрь hарада бусаагдаха гэжэ шиидхэгдэhэн юм. Гэбэшье...

"МАПОбанк" оорын эрилтэ табиhан байна. Буряадай Байкалбанкын акцинуудай 30 процентые худалдажа абаха байhанаа мэдүүлээ бшуу. Юуб гэбэл, "Байкалбанкаар" дамжуулан урьhаламжа үгтэхэ байгаа бшуу. Гэхэhээ гадна урьhаламжын зарим хуби, онсолбол, 7,3 миллион долларой 4,7 миллион долларынь "МАПОбанкда" залог болгон үлоогдохэ гэhэн эрилтэ табяад, энэ мүнгэндэ "Байкалбанкда" 8,3 процентээр банкнуудхоорондын урьhаламжа үгэhэн байна.

Тус урьhаламжа республикада алтанай промышленность хүгжөөхэ, социальна хэрэглэмжэнүүдтэ эльгээгдэхэ гэжэ шиидхэгдэhэн юм. Энэл хараалагдаhан сэхэ зорилгоороо тус урьhаламжа хэрэглэгдээ гэжэ В.К. Агалов мэдүүлбэ. "Бикомбанкын депозидта оруулагдаhан зарим мүнгэниинь 4,5 миллиард түхэригэй олзо үгөө. Үшөө инвестиционно проектнүүд hомологдоо юм. Жэшээлбэл, Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдэй заводто үнгэтэ плиткэнүүдые гаргаха үйлэдбэри түхеэрэлгэдэ мүнгэн үгтөө.

Гэхэ зуура, урьhаламжые ашаггүйгоор хэрэглэhэн тухай асуудал гаража ерэнэ. Ямар ушарhаа? Юуб гэбэл, "МАПОбанкда" залог болгон орхигдоhон 4,7 миллион доллартo процент нэмэгдээгүй. Саашань тоолобол, 2,8 миллион доллар МАПОбанкда июльhээ сентябрь хүрэтэр хүдэлсэгүй "хэбтээд", наашаа Буряад руу асаруулагдаа. Эндээшье hарын туршада хүдэлгэгдоогүй. Иигэжэ тодорхой олзо абалга алдагдаа бшуу.

Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо А.Н. Жильцовой тайлбарилhанай ёноор, тэрэ үедэ бодотоор үндэhэлэгдэhэн түргэн олзо үгэхэ бизнес-түсэбүүд, проектнүүд үгы байгаа.

Буряад Республикын Президентын хиналтын управлени эдэ бүгэдые шалгажа үзөөд, тобшололынь нэгэ янза бэшэ байгаа. В.К. Агаловай мэдүүлhэнэй ёноор, энэ хэрэгтэ хэн нэгэнэй хоорондоо зүбшөөд, нэгэдээд хэhэн хуули буса юуншье үгы. Гэбэшье ёнотой мэдэсын, шадабариин хэмжээндэ хэгдээгүй гээд эли ха юм.

Үри hөөргөө бусаагдаха, тиихэдээ проценттэйгээр гэжэ анхаралдаа абаха хэрэгтэй. Хэрбээ урьhаламжын ашаггайгаар хэрэглэгдээгүй hаань, гаргашанууд мүнгэ зоореэр тэхэрюулэгдэхэ болохо. Иимэ дүндэ ерэхэ hаа, урьhаламжа абажа зобоhоной хэрэг бии байгаа гү?

Хүнhөө урьhаар мүнгэ абахадаа, бидэнэр тодорхой нэгэ зорилготойгоор абадаг ха юмбибди. Холодильник, телевизор, гэр байра, ядахын сагта шэл архи абахашье гээ hаа... Харин тиихэдэ гүрэнэй урьhаламжа абахадаа, алтанай промышленность хүгжоохын тула, гээд лэ ниитэ дээрэнь бэшэгдэхэ бэшэ, абтаhан мүнгэн хайшаа хэгдээб гэhэн документальна баталамжа хэрэгтэй байгаа.

Түгэсхэлдэнь тобшолол хэхэдэ, "Алтан" гэhэн хэмжээ ябуулга бэлэдхэлгүйгоор, үргэн арадта соносхолгүйгоор үнгэргэгдоо гээд тобшолмоор байна. Дүнгынышье мүнөө дээрээ тодоор элитэ бэшэ.

Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо А.Н. Жильцовто "Алтан" гэhэн хэмжээ ябуулгые үнгэргэхэ гэжэ даалгагдаhан байгаа. Теэд өорөо тэрэ энэ асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаагүй.

В. НИКОЛАЕВ.

МҮНГЭНЭЙ ЭРЬЕСЭ ГУРИМШУУЛХА

"Буряад Республикын юридическэ нюур бүридхэнгүйгөөр олзын хэрэг эрхилдэг ажал ябуулгатай эрхэтэдэй гар дээрэхи мүнгэн зөориие гуримшуулха тухай" Буряад Республикын Президентын Зарлигта hая гар табигдажа, хүсэндөө оруулагдаба.

Юридическэ нюур бүридхэнгүйгоор олзын хэрэг эрхилдэг гар дээрээ мүнгэтэйшүүл hүүлэй үедэ олошороо.

1996 оной сентябриин 1-нэй байдалаар банкын кассануудта 1 миллиард түхэригhөө үлүү мүнгэн ороогүй. Гар дээрэхи мүнгэнэй хиналтагүй эрьесэ хадаа налогуудые түлэлгэhөө хадуураалгын, салин хүлhэ түлэлгые удааруулгын шалтагаануудай нэгэн болоно.

Ушар иимэhээ дээрэ дурдагдаhан эрхэтэд - олзын хэрэг эрхилэгшэдэй жэлэй туршада 50 миллион түхэригhөө дээшэ валова олзотой hаа, банкнуудай нормативна актнуудтай зохилдуулан, Буряад Республикын урьhаламжын зургаануудта счёдуудые нээхэ ёнотой гэжэ Зарлиг дотор заагдаба.

Хэрбээ гүрэнэй налогово инспекциин олзын хэрэг эрхилэгшэдэй урьhаламжын зургаануудта счёдуудые нээгээгүй гэжэ элирүүлэхэ hаань, хэмжээнүүдые абахыень нютагай өөhэдын хүтэлбэриин зургаануудта зохихо материалнуудые эльгээхэ шухала гээд зарлиг дотор заагдана.

МАНАЙ КОРР.

"ФИНКОР-БУРЯТИЯ" ГЭhЭН ИНВЕСТИЦИОННО-ФИНАНСЫН ТҮБ БАЙГУУЛХА ТУХАЙ

Гадаадын урьhаламжануудые (инвестициннүүдые) элсүүлхэ талаар Буряад Республикын нэрэ хүндые дээшэлүүлхэ, мүнгэ зоори элбэгжүүлхын тула банкнуудтай ба инвестиционно институдуудтай холбоо барисаанай ашаг үрэ дээшэлүүлхэ. Тэрэ тоодо гадаадын инвесторнүүдтэй Москва хотын жасануудай дэлгүүртэ үнэтэ сааринануудтай хэрэг ябуулгые эдэбхижүүлхэ зорилготойгоор "Финкор-Бурятия" гэhэн инвестиционно-финансын түб байгуулха тухай" Зарлигта Буряад Республикын Президент Л.В. Потанов гар табиба.

Тус Зарлигай ёноор Буряад Республикын Правительствын даабаринуудые дүүргэдэг Россин Федерациин Президентын дэргэдэ Буряад Республикые саг үргэлжэ түлөөлхэ "Буряад Республикын финансын промышленна корпораци" гэhэн акционернэ бүлгэмдэ "Финкор-Бурятия" инвестиционно-финансын түб байгуулха хэрэг даалгагдаа.

Энэ түб "Финкор-Бурятия" акционернэ бүлгэмэй филиал болохо гэжэ тогтоогдоо. Россин Федерациин Президентын дэргэдэхи Буряад Республикын саг үргэлжын түлөөлэгтэ зургаанай бүридэлдэ оруулагдаха юм.

Буряад Республикын Правительствада, Буряад Республикын саг үргэлжын түлөөлэгтэ зургаанда "Финкор-Бурятия" акционернэ бүлгэмдэ hарын туршада инвестиционно-финансын түб байгуулха, тэрэниие эд өөрөөр байраар хангаха талаар бэлэдхэлэй хүдэлмэрэй түгэсхэхыень заагдаhан байна.

"Финкор-Бурятия" инвестиционно-финансын түбэй филиалай директорэр Буряад Республикын экономикын талаар министрэй орлогшо эрхэнүүдтэйгээр С.Д. Цагдаев томилогдоо.

Буряад Республикын Президентын ба Правительствын хэблэлэй алба

Элүүрые хамгаалга - шүхала асуудал

ТҮМЭНИИЕ "ДАРАЖА" БОЛОХО

Республика доторнай туберкулёз үбшэнэй hүүлэй үедэ сошордомо ехээр hүжэржэ, онсо аюултай байдалай тохёолдоhон ушараар элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэд медицинын талаар hэргылэмжын республиканска түбтэ олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй түлөөлэгшэдые суглуулжа, пресс-конференци үнгэргэбэ. Тэрээндэ түбэй ахамад врач Н.А. АНГАРХАЕВА, Госсанэпиднадзорой таhагые даагша М.А. Ян, "Фтизиатрия" РТМО-гой ахамад врач Г.Д. ДУГАРОВА болон орлогшодынь (А.Н. Зарбуев, А.Г. Мархаев, Н.Д. Бандеев), тусгаар аюулта инфекциннүүдэй талаар таhагай мэргэжэлтэ врач Л.Н. ТАРНУЕВА гэгшэд хабаадаа.

Туберкулёз үбшэн республика доторнай үнэхоороо онсо аюултайгаар, ехээр дэлгэржэ байна. Тиимэhээ тусхай мэргэжэлтэ врачнууд олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй хүсоор олониитэдэ дары түргэн энэ ушар тухай мэдээсэхэ гэhэн эрмэлзэлээ бэелүүлбэ. Туберкулёз үбшэн социально-экономическа хубилалтануудай үеhөө, тобшолбол 1990-1991 онуудhаа "hабагшаяа" татаhан байна. Тэрэ үеhөө эхилжэ оршон тойронхи байгаали, хүн зоной эдеэ хоол муудажа, туберкулёз үбшэн дэлгэрээд, урда жэлнүүдэйхидэ орходоо, 3 дахин олон хүн аймшаттай үбшэндэ дайрагдажа, наhа бараба. Зүгоор энэ аюулай гол шалтагаанинь - гүрэн түрын экономическа байдал. hүүлэй үедэ мүнгоор хомордоhон дээрэhээ **эдеэ хоолоор, эм домоор хангагдаха аргагүй боложо, 216 үбшэн хүн туберкулёзно диспансерhээ табигдаад, элүүр зоной дунда ябана.** Тиихэдэ хүдөө аймагуудаар ябажа, флюорографическа аргаар шэнжэлэн шалгалта хэхэ хэрэгсэлшьегүй, мүнгэшьегүй ушарhаа элирүүлэгдээгүй үбшэнтэнэй тоо хэдэн дахин олон байhаниинь тон эли. Табигдаhан 216 хүн бүридхэлдэ абтаhаншье hаа, эм абахаяа болон шалгуулхаяа автобусоор оohэдөө диспансертэ ерэдэг.

Эмшэд оohэдөө гэрээрнь ябажа, арга хэхэhөө байтагай, үлэhэн үбшэнтэноо хооллуулха оройдоол хэдэхэн үдэрэй эдеэтэй. Туберкулёзоор үбдэhэн хүн түрүүн hайнаар эдеэлхэ ёнотой. Тиигээгүй hаа, ямаршье эмэй эдэгээхэнь хэлсээтэй. Үдэртөө үбшэн хүн 3000 калориhоо бага бэшэ эдеэ хоол баряа hаа, hайнаар эдэгэдэг байна. Олонхи зон флюорографическа шалгалта гаранагүй, үбшэлөө hаа, ханданагүй. Тиихэдэ нарай үхибүүдтэй эхэнэрнүүд хүүгэдээ шалгуулдаггүй, манту гэhэн тарилга табюулнагүй. Зүгоор үбшэнэй саашаа дэлгэрхэгүйн тула, тэдэниие заабол элирүүлхэ ёнотой юм. Теэд 1994 оnhоо хойшо флюорограф мэргэжэлтэй врач диспансертэ үгы.

Мүнөө жэлэй түрүүшын хахадта 31 хүн наhа бараба. Шалгуулха ёнотой зоной оройдоол 25 процентнь флюорографическа шалгалта гараhан байна. Жэшээнь, нёдондо жэлдэ шалгуулха зоной 50 процент, урзанда - 86 процент хүн шалгуулаа.

Туберкулёз үбшэ аргалхада, ехэ гарзатай, үнэтэй юм.

Гүйсэд аргалхаяа hанабал, 1,5-2 жэлэй хугасаа соо хиналта доро, стационарна аргаар аргалуулдаг. Теэд 1 hара соо 1 үбшэнтэниие стационарна аргаар аргалхын тула эгээн багаарнь бодобол, 3-4 миллион түхэриг хэрэгтэй.

Туберкулёзно диспансерэй 1215 hууриин 500-ниинь лэ мүнөө үедэ ээлэгдэнхэй. Хэбтэриин болоодүй 216 хүн табигдаба. Тэдэниие хооллуулангүй, хоohоор байлгахагүй ха юм. Диспансер 6 hарын ноосэ эм домтой байха ёнотой аад, хэдыхэн үдэрэй ноосэтэй үлэнхэй.

Элүүрые хамгаалгын министерство Госсанэпиднадзортой хамта ехэ хүдэлмэри хэнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. 1989 оnhоо баригдажа эхилhэн диспансертэ мүнөө болотор мүнгэн дамжуулагданагүй. Эдэ хоёр эмхинүүд Буряад Республикын Правительствада хэдэн дахин хандажа, арай гэжэ ушараа ойлгуулба ха. Тус үбшэнэй ехээр дэлгэрээ hаань, республикатаймнай уласхоорондын холбоо харилсаа хэнэйшье тогтоохогүйнь эли. Буряад Республикын Президент Л.В. Потановай энэ ушараар Россин Правительствын Түрүүлэгшэ В.С. Черномырдинда хандаhаниинь, тэрэнь танай оohэдын шиидхэхэ асуудал гэжэ хэлээ.

Туберкулёз үбшэндэ илангаяа үхибүүд бэлээр дайрагдадаг. Улаан-Үдэ хотодо дунда зэргээр 100000 үхибүүдэй 96-ниинь үбшэн. Росси дотор дунда зэргээр энэ тоо 10 дахин бага юм.

216 үбшэнтэниие табяашье hаань, үлэhэн үбшэнтэндэ хэрэгтэй болохо 3 миллиард мүнгэнэй оройдоол 72 миллониие Финансын министерство үгэhэн байна. Мүнөө дээрээ 6.000 тонно нүүрhэн, 50 тонно талхан, 1,5 тонно макарон яhала буулгагдаба. Энэньшье удаан хүрэхэгүй гэжэ эли юм ааб даа.

Олзын хэрэг эрхилэгшэдэй нэгэниньшье туhалаагүй, Президентын ноосэ жасаhаа нэгэншье түхэриг мүнгэн гаргашалагдаагүй. Баян зон, наймаа эрхилэгшэд, залуушье хүгшэншье зон - хуу барандаа энэ үбшэндэ дайрагдажа болохо. Тиимэhээ эмшэлэгшэд тэдэнэртэ мүнгэ эрихээ ошохо бэшэ, харин тэдэ оohэдөө аюултай үбшэнhөө зайсуулыт гэжэ ерэхэ ёнотой гэжэ Н.А. Ангархаева тоолоно. Тэрэньшье зүб даа. Туберкулёз үбшэнэй дэлгэрэлгэ болон тэрээнhөө боложо, зоной наhа барамаа ямаршье халдабариг (инфекционно) үбшэнтэй зэргэсүүлмээр бэшэ.

hонин гэхэдэ, буряад зон туберкулёзоор ехээр үбдэнэ. Жэшээнь, Буряад Республикада 100.000 хүнэй тоогоор хараад үзэхэдэ буряадууд - 158, ородууд - 6? бүхыдоо - 124 хүнэй үбшэлэгшэ ушар дайралдаба. Тиихэдэ Росси дотор дунда зэргээр 100000 хүнэй 58-ниинь туберкулёзоор үбдэнэ. Эндэhээ тобшолол хэхэ шухала.

Мүнөө дээрээ флюорографическа шалгалтаhаа туберкулёз үбшэниие элирүүлхэ онсо арга үгы гэнэ. Тиимэhээ шалгалта гараагүй хүн зоной заабол тэрэниие гаргаха хэрэгтэй гэжэ эмшэлэгшэд үнөө дахин hанаулна. Мүнөө сагта хаа хаанагүй, иланшаа манай республикада уушханай ханиадаар үбшэлдэг hаа, эдэгэхэнь бэрхэшэй болоно гэhэн тобшолол гаргаа ерэнэ.

Энэн тухай хүн бүхэн мэдэхэ ёнотой.

Б-М. БАЛДАНОВ.

I-дэхи ТЭЦ-эй 60 жэлэй ойдо

"БАЯРЫЕ ХҮРГЭНЭБДИ"

Республикымнай хотонууд болон hуурринуудай хүгжэлтын, мүн ажабайдалаймнай гол юумэнүүдэй нэгэн зайн галай эшэ хүсэн болоно. Дулаагаар хангалагүйгоор, зайн галгүйгоор мнай байдал хото, худөөдэ яаар байлтайб?

Эдэнэй хүсөөр ажана амгалан, аяар ажаhуунабди. Ханадахи шагта даражархихадаш, дэн носошохо. Электро-пеэшэнhээ эхилэод, гэр дотороо худалгэгдэхэ орёо оньhон түхеэрэлгэнүүд барагдашагүй олон. Миниий hанахада, hаяа шэнги. ПВЗ-гэй гэхэ гү, али мүнөөнэйхеэр локомотив-вагон заhабариллын заводой хамhабариин цех болохо ТЭЦ-тэ түрүүшын турбогенератор табигдажа, зайн гал болон халуун уhаар АВРЗ тойронойнгоо зониие хангажа эхилhэн гээшэ. Энэ 1936 оной октябриин 4-дэ болоhон баярта үшэр.

1-дэхи ТЭЦ-эй хүгжэлтын шатанууд хэдынэйшье сагта хүнгэн байгаагүй. Худалмэриншэд, мэргэжэлтэд болон хүтэлбэрилэгшэдэйнь ашагүрэтэйгоор ажаллаhанайнь ашаар аа хүгжөө, ехэ ехэ түйлалтануудые байгуулаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Би өөроо энэ ТЭЦ-тэ худэлhэн, шэнэ түхеэрэлгэнүүдые хабсаргалсаhан хадаа "Буряад үнэн" болон "Правда Бурятии" боонной хуудаhанууд дээрэ нилээн бэшэ толилуулhан байхаб.

1957 ондо Улаан-Удын 1-дэхи ТЭЦ бэеэ даажа, СССР-эй Электростанцинуудай министерствын бүридэлдэ дамжуулагдаhан түүхэтэй.

1964 оной декабрь hарада хүсэ ехэтэй, шэнэ турбогенератор хабсаргагдажа, ашаглалгада оруулагдаhые худалмэрилэгшэднай бүлта hанапа ёhотой. Энэл сагhаа Буряад орон Сибириин нэгэдхэмэл элшэ хүсэндэ хамтаргаhан гэжэ тоологдоно.

1960-1970 онуудаар Улаан-Удэ хотые халуун уhа, ууралаар хангаха, 1-дэхи ТЭЦ-эйнгээ элшэ хүсэ ехэдхэхэ талаар ехэ худалмэри хэгдээ. Котелнууд болон турбогенераторнуудые автомадаар хүтэлбэрилхэ, мүн бусадшье шэнэ янзын орёо түхеэрэлгэнүүд ашаглалгада оруулагдаа бэлэй.

60 жэлэйнгээ жабхаланта hайндэр 1-дэхи ТЭЦ-эй худалмэрилэгшэд ехэ хүндэ, хүшэр байдалда үгтажа байна гэжэ тэмдэглэлтэй. Шулуу нүүрhээр худалдэг олонхи котелнууд хуушаранхай, конструкцыар хараалагдаhан худалхэ сагаа үни дуурhанхайшье hаа, ашаглагдажа байhаар.

Мунгэн hангай дуталдаhан ушарhаа капитальна заhабарилга hанаhанда хүрэмөөр хэгдэнэгүй.

Ушар тиимэhээ үнгэрэгшэ үбэлэй үедэ хараалагдаhан хэмhээ 407 гигокалори дулаан багаар үгтөө. 1994 оной ойхихоо 9,8 процентээр бага боложо, байха ёhотой 129,2 градусай орондо 90 градус уhан үгтэдэг байhан.

Үнгэржэ ерэхэдээ, халуун уhанай подвалнууд соогуур урдажа, уурал манаар "тэнгэри дулаасуулжа" байhан ушарнууд хото соогуурнай яhала олон үзэгдэдэг. Гансал энэл ушарhаа 1-дэхи ТЭЦ-ээрхин 134 мянган тонно шулуун нүүрhэ хиидэ галдаhан байна бшуу. Юун гэжэ хэлэлтэйб?

Хуушарhан түхеэрэлгэнүүдээ заhабарилжа, маанадаа дулаасуулжа байhан 1-дэхи ТЭЦ-эй шадабари ехэтэй мэргэжэлтэ худалмэрилэгшэдтэ 60 жэлэйнь hайндэрөөр баярые хүргэхэ дурам хүрэнэ.

П. БУРМАКИН.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Тимофей Лаврин Монгол ороной энергетигүүдые hургана; ТЭЦ-эй түрүүшын агрегадууые хабсаргаhан ветеранууд А. Демин, П. Котлов; П. Гончаров, Д. Лаврин, И. Курикалов гэгшэд хүтэлбэрилгын пульт соо; ашаашан Б. Жимбуев.

Авторай архивhаа абтаhан фото.

УЛАС ТҮРЫН БАЙДАЛhАА

ҮГЭЕЭ ОЙЛГОЛСОБОГҮЙ

Америкын Холбоото Штадуудта ошоhон Израилиин премьер-министр Биньямин Нетаньяху ООП-ой (Палестинын нэгэдэмэл эмхи) Ясир Арафат хоёрой хоорондо уулзалга боложо, арсалдаата асуудалнуудаар үгэеэ ойлголсохо гэhэн зорилго США-гай Президент Билл Клинтон урдаа табиhан байгаа. Билл Клинтон түрүүшээр Израилиин премьер-министртэй, удаань ООП-ой толгойлогшотой ами аминдань гансаараа хөөрэлдэhэнэй удаа Иорданиин король Хусейнэй хабаадалгатайгаар нэгэ уулзалга үнгэргэжэ, хөөрэлдэhэн байна. Тэрэнэй hүүлээр США-гай президент тэдэ хоёрой уулзалгада хабаадаагүй. Израиль Палестинын эмхи хоёрой хоорондохи харилсаан hүүлэй үедэ нилээд муудаhан байна. Бүри hая Иерусалимда Газай секторгэ ба Иордан мүрэнэй баруун эрьедэ хоёр талын тулалдаан боложо, 70 гаран хүн алуулhан, олон хүн шархатаhан юм.

Ушар юуб гэхэдэ, Иерусалимдахи мусульмануудай нангин гэжэ тоологдодог Хремова хадын доогуур гарадаг туннель нээжэ, туристнуудай ябаха арга Израиль олгоhон байгаа. Хоёрдохи муу юумэнь гэхэдэ, Иордан мүрэнэй баруун эрьедэхи Хеврон хотоhоо Израилиин сэрэгшэдые гаргаха болзор тодорхой бэшэ байhаар. Израилиин иимэ ябуулгануудые болюулха гэhэн зорилго Палестинын толгойлогшын табиhаниинь элирнэ гээшэ. Гэбэшье Израиль өөрынгөө шиидхэбэри ондоо болгохогүйбди гээд мэдүүлhэн зандаа байна бшуу. Хоёр хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгын дүнгүүд США-гай президент Б. Клинтондэ нилээд хэрэгтэй байгаа. Америкэдэ болохоёо байhан hунгалтын урда тээ тэрэ уласхоорондын байдалда ехэ үүргэ үзүүлнэб гэжэ hунгагшадаа этигүүлхэ ёhотой байгаа ха юм. Тиигэбэ яабашье Б. Нетаньяху Я. Арафат хоёр үгэеэ ойлголсонгүй тараба гэхэдэ, ехэ алдуу болохогүйл даа. Гэбэшье Израиль ООП хоёрой хоорондохи хэлсээнүүд үргэлжэлүүлэгдэхэ гэжэ мэдэсэгдэhэн байна. Энэнь багахан түйлалта болоно гээд США-гай болон бусад оронуудай шэнжэлэгшэд тэмдэглээ.

АФГАНИСТАН ТУХАЙ

Афганистанда боложо байhан граждан дайн hүүлэй үедэ улам hүжэржэ байнхай. Талибууд дайн байлдааныда ехэ амжалта түйлаба. hаяхан тэдэнэй сэрэгшэд Афганистанай нийслэл хото Кабулда добтолоод, гартаа оруулhан байгаа. Удаань талибууд Раббани гэгшын ударидадаг сэрэгшэдые оронойнгоо хойто зүг руу сухарихые баадхаhан юм.

Россин Аюулгүйн советэй түрүүлэгшэ Александр Лебедь "талибууд хилэ дээрэ байдаг сэрэгшэдые бута сохёод, СНГ-гэй гүрэнүүдтэ добтолжо, нэн түрүүн Узбекистан Таджикистан хоёрые эзэмдэхэдээл болохо" гэжэ хэлээд, тэдэ оронуудай сэрэгшэдые ехэр айлгаhан, hүрдөөhэн байна.

Афганистанда алба хэhэн генерал Лебедь хубхай хоohоор хүнүүдые айлгахагүй гээд баталха ёhотойбди.

hүүлэй мэдээнүүдэй ёhоор, Таджикистанда болон Узбекистанда туhалха талаар Россин сэрэгэй командованиин хүтэлбэрилэгшэд элдэб хэмжээнүүдые абахаар түсэблэжэ байнхай. Гэхэтэй хамта Президент Борис Ельцин Афганистан тухай асуудалаар СНГ-гэй гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдэй зүблоо үнгэргэхые премьер Черномырдинда даалгаа. Октябриин тэн багаар СНГ-гэй гүрэнүүдэй оборонын министрнүүд, удаань гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд, тэрэнэй hүүлээр правительствануудай толгойлогшонор сугларха, hүүлдэнь эдэ гүрэнүүдэй Президентнүүд сугларжа, хэлсээ хэхэ юм гээд мэдээсэгдээ. Эдэ бүхы хэлсээнүүдэй гол темэ - Афганистандахи байдал болоно.

Үнгэрэгшэ неделиин эсэс багта Алма-Атада СНГ-гэй гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй яаралтай зүблөөн үнгэргэгдөө. Тус зүблоондэ Россин Федерациин премьер Виктор Черномырдин хабаадаба. Тус зүблөөн дээрэ Афганистантай хүршэ байдаг СНГ-гэй гүрэнүүдэй хилые бэхижүүлхэ талаар тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаба гээд тухайлхада болоно. Даб дээрэ талибууд Бурхануддин Риббани, Ахмад Масуд, Хекматиар, таджигуудай хүтэлбэрилэгшэ Саид Абдулло Нури болон бусадтай хэлсээ хэхэ зорилго урдаа табинхай. Гэбэшье ойрын сагта юун болохоб - хэншье мэдэнэгүй, мэдэхэшье аргагүй байна.

ҮНЭН ЗҮБ ЮУМЭН ИЛАА

ООН-ой Аюулгүйн Совет Югославиин союзна республикада болон Сербскэ Республикада эсэргүү экономическа хизаарлалтануудые болюулба. Босни болон Герцоговина Сербскэ Республикын бүридэлдэ ородог гээд hануулая. Тиигэжэ үнэн юумэн илаба гээшэ.

НАТО-гай бүридэлдэ ородог Баруун Европын оронууд экономическа талаар бүхы хизаарлалтануудаа болюулба. Россин Федерациин гадаадын хэрэгүүдэй министр Евгений Примаковой мэдүүлhэнэй ёhоор, "Югославиин газар дайда дээрэ амгалан тайбанаар хүгжэхэ хэрэгтэ шухала алхам хэгдээ". Сербиин болон Хорватиин хүтэлбэрилэгшэд болон мусульман зон политическэ талаараа болбосоролтой байhанаа харуулаа.

1992 ондо Югославида эсэргүү экономическа хизаарлалтануудые хэхэ гээшэнь яаралтайгаар абтаhан шиидхэбэри гэжэ тоолохоор. Балкан шадар болоhон дайнда Босниин сербүүд, мүн Босни болон Герцоговинын хорвадууд, мусульман зон хабаадаhан байгаа. Россин Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын хүтэлбэрилэгшэд тэрэ үедэ алдуу гаргаа гээд тоолохо хэрэгтэй. Юундэб гэхэдэ, ООН-ой Аюулгүйн Советтэ Росси тиимэ хизаарлалтын түлөө дуугаа үгэhэн байна бшуу. Мүнөө 4,5 жэлэй үнгэрөөд байхада, Югослави 50 миллион доллар хэмжээнэй хохидолдо ороо. Жэшэлхэдэ, Боснидо hандаргадаhан гэрнүүдhээ бэшэ ондоо юумэн үгы гэхэдэ болоно.

Босни болон Герцоговинада үргэн демократиин оршон байдалда үнгэрhэн hунгалтын ашаар экономическа хизаарлалтанууд болюулагдаа гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

С. ОЧИРОВ хэблэлдэ бэлдэбэ.

БУРЯАД РЕСПУБ

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ХУУЛИИН

(Түгэсхэл. Эхинииньь октябриин 8-най дугаарта).

БҮЛЭГ 4. ХУУЛИИН ПРОЕКТЫЕ ШЭНЖЭЛЭН ШАЛГАЛГА

Статья 17. Хуулиин проектые шэнжэлэн шалгалгын зорилгонууд болон янзануудынь

1. Шэнжэлэн шалгалга хадаа хуулиин проектые иимэнүүд талаһаань сэгнэжэ үзэдэг гэбэл:

а) тэрэнэй дүрим зүйлнүүдынь Россин Федерациин, Буряад Республикын Конституцинуудай нормотой хэр зохилдоноб;

б) тус проект Россин Федерациин болон Буряад Республикын хүсэндөө байгаа хуули дүримүүдэй ниитэ системэтэй хэр зэргэ холбоотойб;

в) проектээр хараалагдаһан шиидхэбэринүүд Россин Федерациин болон Буряад Республикын эрхэ ёһоной уласхоорондын актнуудтай ямараар харилсанаб;

г) актын янзань хэр үндэһэтэйгөөр шэлэгдээб;

д) проектээр хараалагдаһан хуули гаргалгын шиидхэбэринүүд финансын, эмхидхэлэй болон бусад хэмжээнүүдээр, мүн харюусалгын хэмжээнүүдээр (санкцинуудаар) хэр хангагданхайб;

е) хуули гаргалгын арга оньһоной дүримүүд хэр сахигданхайб;

ж) проектын дүримүүдэй Эсэгэ ороной болон гадаадын эрхэ ёһоной наукын болон юридическэ бодото ажал хэрэгэй мүнөө үеын туйлалтануудтай хэр тааралдаһаб гэжэ шалгадаг.

2. Хуулиин проектнүүд эрхэ ёһоной, тус тус болон тусхай мэргэжэлнүүдэй, финансово-экономическа, хэлэнэй болон бусад талаар шэнжэлэн шалгагдажа болохо.

Статья 18. Шэнжэлэн шалгалгын уялгата байхань

1. Ямаршье хуулиин проект шэнжэлэн шалгагдажа болохо.

2. Иимэ асуудалнуудта хабаатай хуулиин проектнүүд уялгата шэнжэлэн шалгагдаха ёһотой гэбэл:

а) Россин Федерациин Федеральна Суглаанда Буряад Республикын Арадай Хуралай хуули гаргалгын үүсхэлээ бэелүүлһэн ушарта;

б) Буряад Республикын Конституцида хубилалтануд болон нэмэлтэнүүдэй оруулагдаһан ушарта.

Статья 19. Шэнжэлэн шалгагшын эрхэ зэргэ

1. Буряад Республикын гү, али Россин Федерациин эрдэмтэд, мэргэжэлтэд, эрдэмтэд болон мэргэжэлтэдэй коллективүүд, научна эмхи зургаануд шэнжэлэн шалгалгые бэелүүлжэ болохо.

2. Хуулиин проектые зохёолгодо урда тээнь сэхэ хабаадаагүй хүн шэнжэлэн шалгагша (эксперт) байжа болохо.

3. Шэнжэлэн шалгагша хуулиин проект бэлдэлгэтэй холбоотой материал болон документнүүдые эрижэ абаха эрхэтэй. Харин шэнжэлэн шалгалга хүүлэжэ байгаа зургаан тэдэниие үгэхэ уялгатай.

Статья 20. Шэнжэлэн шалгалга тухай шиидхэбэри ба тэрэниие хэхэ болзор

1. Буряад Республикын Президент болон Правительство, Буряад Республикын Арадай Хурал, тэрэнэй Совет, комитедүүд (комиссинуудынь), хуулиин проект үүсхэгшэ шэнжэлэн шалгалга тухай шиидхэбэри абажа болохо.

2. Шэнжэлэн шалгалга хадаа хуулиин проект үүсхэгшын өөрын мүнгэ зөөреэр, мүн хуулиин проектын ажал ябуулгада зорюулагдаһан мүнгэ зөөреэр договорой үндэһөөр хэгдэдэг.

3. Шэнжэлэн шалгалга хэхэ договор баталхадаа, тэрэниие хэхэ болзор заадаг.

Статья 21. Шэнжэлэн шалгалгын тоо ба эрхэ зэргэнь

1. Хуулиин нэгэ проектээр бэе бэеһээ дулдыдахагүй хэдэн шэнжэлэн шалгалга хэжэ болохо.

2. Шэнжэлэн шалгалгын үрэ дүнгүүдынь уридшалан тогтооһон хүсэтэй байхагүй. Энэнь шэнжэлэн шалгалга тухай хэнэй шиидхэбэри абаһанһаа гү, али хэнэй мүнгэ зөөриин түлэгдэнэнһөө, мүн бусадшье ондоо үндэһэннөө дулдыдахагүй.

3. Шэнжэлэн шалгагшын дүгнэлтые Буряад Республикын Арадай Хуралай депутадууд сэдьхэлэйнгээ гүн үзэлэй үүдэннээ сэгнэдэг.

Статья 22. Шэнжэлэн шалгагшадай дүгнэлгэ

1. Шэнжэлэн шалгагшад дүгнэлтээ бэшэжэ, тэрээндээ гараа табяад тушаадаг.

2. Дүгнэлтэдэ шэнжэлэн шалгалгын хэзээ, хаана хэгдэһэниинь, шэнжэлэн шалгалгые хэһэн зургаан гү, али хүнүүдэй нэрэ, мүн шэнжэлэлгын ямар онол арганууудай хэрэглэгдэһэниинь заагдадаг.

3. Шэнжэлэн шалгагшын дүгнэлтэ хуулиин проекттэй хамта Буряад Республикын Арадай Хуралда оруулагдажа, Арадай Хуралай депутадуудта мэдээсэгдэдэг.

БҮЛЭГ 5. ХУУЛИИН ПРОЕКТЫЕ АРАДАЙ ХУРАЛДА ОРУУЛАЛГА БА ТЭРЭНИИЕ УРИДШАЛАН ХАРАЖА ҮЗЭЛГЭ

Статья 23. Хуулиин проектые Арадай Хуралда оруулха ушар нүхэсэлнүүд

1. Хуулиин проектые Арадай Хуралда хуули гаргалгын үүсхэл болгон оруулха шухала нүхэсэл гэхэдэ, иимэ юумэнүүд байха ёһотой:

а) хуулиин проектын текст;

б) тайлбари бэшэг;

в) хуули ёһоор гуримшуулгын энэ оршондохи хуули дүримүүдэй ямар байдалтай байһан тухай справка;

г) хуулиин тус проектын абтабал болюулагдаха, хубилгагдаха, нэмэгдэхэ ёһотой хуулинууд болон эрхэ ёһоной нормативна бусад актнуудые тоолоһон бүридхэл;

д) тус хуулиин бэелүүлэгдэхын тулада абтаха ёһотой хуули ёһоной нормативна актнуудые зохёохо тухай дурадхалнууд;

е) (бэелүүлэгдэхэдэнь финансова болон бусад гаргашануудай хэрэгтэй болохо хуулиин проектын оруулагдаа һаань), тэрэниие финансово-экономическа талаһаань үндэһэлэлгэ;

ж) хуулиин проектдэ тус Хууляар табигдаһан эрилтэнүүдые дүүргэлгэ;

з) оруулагдаһан хуулиин проектээр Арадай Хуралай абаха тогтоолой проект байха ёһотой.

2. Россин Федерацитай хамта мэдэжэ эрхилдэг асуудалнуудаар хуулиин проектын харагдаһан ушарта Россин Федерациин хуулитай жэшэбэл, хуулиин энэ проект хэды шэнэ зүйлнүүдтэйб, онсо өөрсэб гэжэ тайлбари бэшэг соо зааха шухала.

3. Налогуудые бии болгохо гү, али болюулха, тэдэниие түлэлгэһөө сүлөөлхэ тухай, гүрэнэй урьһаламжануудые гаргаха тухай, республикын финансова уялгануудые хубилгаха тухай хуулиин проектнүүдые Буряад Республикын Правительствын дүгнэлтын байгаал һаань Арадай Хуралда оруулагдажа болохо.

4. Хуули гаргалгын үүсхэлэй гуримаар Буряад Республикын Президентын гү, али Буряад Республикын Правительствын оруулһан хуулиин проектдэ тушаалта нюурые хуулита ёһоной түлөөлэгшөөр томилһон тухай Буряад Республикын Президентын гү, али Правительствын шиидхэбэри хабсаргагдаха. Тэрэнь Буряад Республикын Арадай Хуралда хуулиин проектын хаража үзэгдэхэдэ, тэрээнтэй танилсуулан харуулха байна.

Статья 24. Хуулиин проектые Буряад Республикын Арадай Хуралда оруулалга

1. Буряад Республикын хуули гаргалгые үүсхэхэ эрхын субъектнүүд хуулиин проектнүүдые Буряад Республикын Арадай Хуралда оруулдаг.

2. Буряад Республикын хуули гаргалгые үүсхэхэ субъектын хуулиин проект оруулхадань, Буряад Республикын Арадай Хурал тус хуулиин проектые Буряад Республикын Арадай Хуралай сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэ уялгатай.

Статья 25. Хуулиин проектын Арадай Хуралда албан ёһоор оруулагдаһанайнь һүүлээр тэрэниие хаража үзэхэ гурим

1. Арадай Хуралда оруулагдаһан хуулиин проект Арадай Хуралай Хэрэгүүдые эрхилдэг управлениидэ дансада оруулагдаад, тэрэниие хаража үзэхэ, дүгнэлтэ бэлдэхынь тулада Арадай Хуралай комитедүүд болон комиссинуудта дамжуулагдадаг.

2. Харюусалгата комитедынь (комиссинь) хуулиин проектые хаража үзэхэ гуримые тус Хуулиин ба Буряад Республикын Арадай Хуралай Регламентын үндэһөөр бэеэ даагаад тодорхойлдог.

3. Хуулиин проектын хэдэн комитедүүдтэ (комиссинуудта) харагдаха байгаа һаань, комитедүүдэй (комиссинуудай) хамтын заседанинуудые үнгэргэжэ болохо. Хуулиин проектын удхаар гү, али тэрээн дээрэ хүдэлхэ тухай асуудалаар һанаһай алгасал гараа һаань

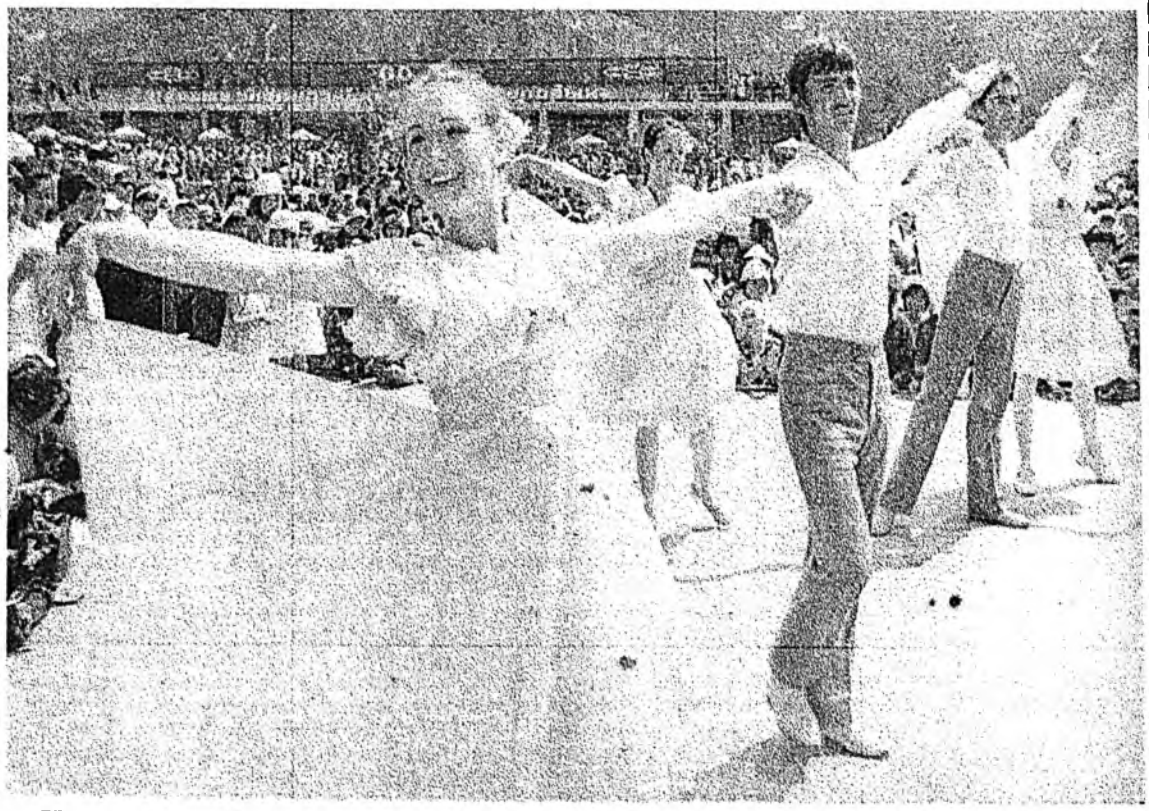

Хатар наадан хабатай.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Уншаа, дуулаа һэн гүт?

ПРЕЗИДЕНТНҮҮДЭЙ САЛИНГЫНЬ ХЭДЫБ?

Россин Президент Швециин хүдэлмэришэнһөө 8 дахин, Польшын хүдэлмэришэнһөө 10-12 процентээр бага салин хүлһэ абадаг гэжэ Бүхэдэлхэйн экономическа талаар үнгэргэгдэһэн хуралдаанда хабаадаһан экспертнүүдэй һүүлээр Польшын олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүд гайхалаа барагдаһан байна. Б. Н. Ельцинэй жэлэй салингынь 3.328 доллар болодог юм.

Дэлхэй дээрэ экономическа ба сэрэгэй талаар эгээл хүсэтэй гүрэнэй—Америкын Президент жэл соо 200 мянган доллар абадаг байна. Сингапурай Премьер-министр дэлхэйн бүхы гүрэнүүдэй ба правительствануудай толгойлогшонорһоо эгээл ехэ гэхэ гү, али жэлдээ дунда зэргээр 810 мянган доллар салин хүлһэ абана. Иимэ хэмжээнэй салин эдилгэ абалгаһаа аршалха удхатайгаар зохёогдоһон байна. Тэрээнһээ хоёр дахин бага, Б. Клинтонай хоёр дахин ехэ салин хүлһэ Японой премьер абана.

Урдандаа байһан манай аха дүү гүрэнүүд: Венгриин ба Польшын Президентнүүдэй жэлэйнь салин хүлһэниинь тус тустаа 24,5 ба 2[illegible] мянган долларто хүрэнэ. Мүнөөдэрэй байдалаар амгалан тайбан Чехиин Президент жэлдээ 17,5 мянган доллар салин абадаг ю[illegible]

Элдэбын гүрэнүүдэй политигуудай салин хүлһэнэйнь хэмжүүрынь экономикын байдалһаа дулдыдадаггүй. Нэн түрүүн ажал хэрэгһээнь, ёһо заншалһаань сэхэ дулдыдадаг байна. Тэрэ[illegible] һаяхана Швециин "үгытэй" премьер гүрэнэйнгөө хаанаа[illegible] барадалхахаа трамвайгаар ошоһыень эндэ дурдангүй гарахаар [illegible]

Леонид КОРНИЛОВ

("Известия" газетэһээ абтаба

ЛИКЫН ХУУЛИ

ПРОЕКТЫН АЖАЛ ЯБУУЛГА ТУХАЙ

нэгэ һаналтай болохо тушаа хэмжээнүүд абтадаг, тусхайлбал, һанал нэгэдүүлгын комиссинууд эмхидхэгдэжэ болохо.

4. Хэрбээ хуулиин проектын тус Хууляар табигдаһан эрилтэнүүдтэй тааралдахагүй байгаа һаань, Арадай Хуралай зохихо комитедэй гү, али комиссиин дурадхалаар Арадай Хуралай Совет тэрэ хуулиин проектые Арадай Хуралда оруулһан хуули үүсхэхэ эрхын субъектдэ хуулиин проектдэ табигдадаг эрилтэнүүдые дүүргэхыень бусаажа болохо байна.

Статья 26. Хуулиин проектые Арадай Хуралда хаража үзэлгэдэ хуули гаргалгые үүсхэхэ эрхын субъектын, хуулиин проект үүсхэгшын ба тэрэниие зохёогшодой хабаадалга

1. Хуули гаргалгые үүсхэхэ эрхын субъект гү, али тэрэнэй түлөөлэгшэнь Буряад Республикын Арадай Хуралай али бүхы шатануудаар хуулиин проектын гараха үедэнь, мүн тэрэниие хаража үзэхэ бүхы түхэл янзануудта хабаадалсаха эрхэтэй.

2. Хуули гаргалгые үүсхэхэ эрхын субъект, мүн тэрэшэлэн хуулиин проектые үүсхэгшэ хуулиин проектын зүбшэн хэлсэгдэхэ үедэ дурадхалнуудые оруулхаһаа, ажаглалтануудые хэхэһээ гадна, Арадай Хуралай депутадуудһаа, комитедүүдһээ (комиссинуудһаа) болон хуули гаргалгын хэрэгтэ хабаадагша бусад хүнүүдһээ хуулиин проект тушаа орохон дурадхалнуудта ямараар хандажа байһанаа хэлэжэ болохо.

3. Хуулиин проектээр үгэ буяалдаан болоо һаань, хуулиин проект үүсхэгшэ үгэ хэлэхэ эрхэтэй.

4. Хуулиин проект зохёогшод тэрэниие уридшалан хаража, зүбшэн хэлсэжэ байгаа Арадай Хуралай комитедүүдэй (комиссинуудай) хүдэлмэридэ хабаадуулагдажа болохо. Тиихэдээ өөһэдынгөө һанамжа хэлэхэ, хэрэгтэй тайлбари үгэхэ эрхэтэй.

Статья 27. Хуулиин проектые Арадай Хуралда оруулха болзор ба тэрэниие болюулжа бусааха гурим

1. Хуули гаргалгые үүсхэхэ эрхын субъект хуулиин проектын Арадай Хуралай сесси дээрэ харагдахаһаань 60 үдэрһөө оройтуулангүй Буряад Республикын Арадай Хуралда оруулха ёһотой. Зүгөөр тон шухала тула Арадай Хуралда түсэбһөө гадуур харагдаха ёһотой гэжэ Арадай Хуралай Советэй мэдэрһэн хуулиин проектнүүдтэ энэ дүримынь хабаагүй.

2. Хуулиин проект оруулһан хуули гаргалгые үүсхэхэ эрхын субъектдэ Арадай Хуралай Советэй бусаа-һан хуулиин проектые заһажа һайжаруулха, мүн тэрэниие Арадай Хуралда дахин оруулха болзорые Буряад Республикын Арадай Хуралай Совет тогтоодог. Тэрэ болзорынь хуулиин бусаагдаһан проекттэй хамта эльгээгдэхэ хүргэлтын бэшэг соо заагдадаг.

3. Хэгдэһэн хазагайруулга дутагдалнуудай зайсуулагдаһанай һүүлээр Арадай Хуралай сесси дээрэ харагдахаһаань 40 үдэрһөө оройтуулангүй, хуулиин проект Арадай Хуралда дахинаа оруулагдадаг.

4. Арадай Хуралай сесси дээрэ харагдахаһаань 30 үдэрһөө оройтуулангүй тэрэ хуулиин проект Буряад Республикын Президентдэ, Буряад Республикын Арадай Хуралай депутадуудта болон хуули гаргалгые үүсхэхэ эрхын бусад субъектнүүдтэ эльгээгдэдэг.

5. Хуулиин проект оруулһан хуули гаргалгые үүсхэхэ эрхын субъект Арадай Хуралай сессиин зүбшэхэ зүйлэй баталагдаагүй байхада, тэрэ проектээ болюулжа, ямаршье сагта бусаан абаха, харин зүбшэхэ зүйлэйнь баталагдаһанай һүүлээр—юундэ проектээ болюулжа бусааха гэһэнээ үндэһэлжэ, хуули гаргалгые үүсхэхэ эрхын субъектын бэшэмэл мэдүүлгэ барихадань тэрэнь бусаагдажа болохо.

Статья 28. Хуулиин проектые Арадай Хуралай сесси дээрэ хараха ба хуули баталан абаха ёһо журам

Хуулиин проектые Арадай Хуралай сесси дээрэ хараха ба хуули баталан абаха ёһо журам Буряад Республикын Арадай Хуралай Регламенттай зохилдуулан бэелүүлэгдэдэг.

Статья 29. Хуулиин проектые Арадай Хуралай нэгэдэхи уншалгаар абаһанай һүүлээр тэрэниие заһажа һайжаруулга

1. Хуулиин проектын Арадай Хуралай нэгэдэхи уншалгаар абаһанай һүүлээр хуулиин проект заһажа һайжаруулагдахын тулада Арадай Хуралай харюусалгата комитедтэ (комиссида) эльгээгдэдэг.

2. Арадай Хуралай харюусалгата комитедэй (комиссиин) түрүүлэгшэ хуулиин проектые Арадай Хуралда оруулһан, хуули гаргалгые үүсхэхэ субъекттэй гү, али Арадай Хуралда оруулхын урда тээ тэрэниие бэлдэһэн хүдэлмэриин бүлэгтэй хамта тэрэ хуулиин проектые заһажа һайжаруулха ажал эмхидхэдэг.

3. Нэгэдэхи уншалгаар абтаһан хуулиин проектдэ хэгдэхэ заһабаринууд хуулиин проектын тодорхой статьянуудай текстдэнь хубилалта гү, али нэмэлтэ оруулжа гү, али хуулиин проектын тиимэ тиимэ пунктнууд, хубинууд гү, али статьянуудые болюулха тухай дурадхалнуудые оруулан, Арадай Хуралай харюусалгата комитедтэ (комиссида) үгтэдэг.

4. Харюусалгата комитет (комисси) хадаа Арадай Хуралда хуулиин проект оруулһан хуули гаргалгые үүсхэхэ эрхын субъекттэй гү, али хүдэлмэриин бүлэгтэй хамта тэдэ заһабаринуудые хаража үзэдэг, тиигээд тэдэнь хуулиин проектдэ оруулагдажа болохо.

5. Хуули гаргалгые үүсхэхэ эрхын субъектын хуулиин проектдэ оруулагдаһан заһабаринуудые зүбшөөгөөгүй һаань, харюусалгата комитет (комисси) зэргэсүүлжэ жэшэһэн таблица табижа, түрүүшын уншалгаар абтаһан хуулиин проектнүүдэй текстнүүдые (арсалдаатай хэһэгүүд, бүлэгүүд, статьянуудые) тэрээндэ оруулдаг, мүн харюусалгата комитедэй (комиссиин) ба хуули гаргалгые үүсхэхэ эрхын һайн болгогдобо гэжэ заһаһан текстнүүдынь таблицада зэргэ үгтэлсэдэг.

6. Хуулиин проектын заһажа дүүргэгдэһэнэй һүүлээр харюусалгата комитет (комисси) тэрэ хуулиин проектые ба зэргэсүүлжэ жэшэһэн таблицые Арадай Хуралай болохо сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулхынь тулада Арадай Хуралай Советдэ, мүн Буряад Республикын хуули гаргалгые үүсхэхэ эрхын субъектнүүдтэ Арадай Хуралай болохо сессиин эхилхэһээ урда 30 үдэрһөө оройтуулангүй эльгээдэг.

Статья 30. Хуулиин проектые Арадай Хуралай абаһанай һүүлээр тэрэниие заһажа һайжаруулга

1. Харюусалгата комитедэй (комиссиин) түрүүлэгшэ Арадай Хуралай сесси дээрэ абтаһан заабаринуудые хараада абалсан, Хуулиие найруулгынь талаар заһажа һайжаруулха ажал эмхидхэдэг. Тиихэдээ тэрэ текстээ хуули гаргалгые үүсхэхэ эрхын субъекттэй гү, али тэрэнэй түлөөлэгшэтэй зүбшэн тааралдуулдаг. Харин хуулиин проектые Буряад Республикын Президентын оруулһан байбалнь, тэрэ текстые бүрин этигэмжэтэ түлөөлэгшэдэйнь зүбшэжэ тааралдуулдаг.

2. Хуулиие заһажа һайжаруулагдаһан текстдэ тэрэниие заһан һайжаруулгада хабаадаһан Арадай Хуралай харюусалгата комитедэй (комиссиин) түрүүлэгшэ, мүн тэрэшэлэн Арадай Хуралай эрхэ ёһоной албанай түлөөлэгшэ визэнүүдээ табидаг, тиигээд Хуулиин абтаһанай һүүлээр 5 үдэрһөө оройтуулангүй тэрэнь Арадай Хуралай Хэрэгүүдые эрхилдэг управленидэ дамжуулагдадаг.

БҮЛЭГ 6. ТҮГЭСХЭЛЭЙ ЗҮЙЛНҮҮД

Статья 31. Хуулиин проектын ажалда мүнгэ һомолхо гурим

Хуулиин проектын ажалда мүнгэ һомололго хуулиин проектын ажалай түсэбэй үндэһөөр республикын бюджедһээ гаргагдадаг мүнгэ зөөреэр, мүн тэрэшэлэн хуулиин проектнүүдые үүсхэгшэдэй өөһэдынь мүнгэ зөөреэр бэелүүлэгдэдэг.

Статья 32. Хуули ёһоной актнуудые тус Хуулитай зохилдуулга

1. Өөһэд өөһэдынгөө хуули ёһоной актнуудые тус Хуулиин хүсэндөө орохон үдэрһөө хойшо гурбан һараһаа оройтуулангүй тэрээгтэй зохилдуулхыень Буряад Республикын Президентдэ, Буряад Республикын Арадай Хуралда, Буряад Республикын Правительствада дурадхаха.

2. Хуули ёһоной нормативна актнууд тус хуулитай зохилдуулагдатараа, тус Хуулида зүришөөгүй хубяараа Буряад Республикада хэрэглэгдэдэг.

Статья 33. Тус Хуули албан ёһоор толилогдохонойнгоо һүүлээр хүсэндөө ородог.

Буряад Республикын Президент
Л. В. ПОТАПОВ

Улаан-Үдэ хото
1996 оной июниин 19
№ 321-1

ЭЛЬЭН НЮТАГАЙ МҮНӨӨНЭЙ БАЙДАЛ ТУХАЙ

Буурал толгойто Бархан үндэрэй хормой шадарай Эльһэн тосхон Баргажанай болон Хурамхаанай аймагуудай хилэ дээрэхи үзэсхэлэн һайхан байгаалиин шэмэг гүүлэмээр газарта түбхинэнхэй юм.

Энэ һуурин хойгуураа нарһан тужа ойтой, урдуураа мэндээгүйхэнөөр мүнгэн долгиёо һэхэн, Байгал тээшэ урдаһан Баргажан голтой.

Эндэхи газар дайда үрэжэлтэй баян юм даа. Үбһэ ногооониинь шэмэтэй, үхэр малынь тобир тарган. Баруун-Хүнтэйдэхи тариалангуудайнь талмайнууд орооһото ургамалнуудай үндэр баян ургаса үгэжэ, гүрэн түрынгөө шагнал хайрада хүртэһэн орден, медальнуудаар шагнагдаһан Александр Гамсановай тракторно-тарьяан ажалай бригадын гэшүүдэй нэрэ соло айл аймаг соогоо мэдэжэ юм.

Баргажан голой зоной дунда олондо мэдэжэ болохон Үндэр ламхай, Соодой ламхай гэжэ алдаршаһан Соодойн Цэдэн гэгшэ эндэхи һэнгэлдэр обогтой малша буряад айлай будэдэ 150 жэлэй саада тээ түрэһэн намтартай.

Хонин һүрэгэйнгөө үүлтэр һайжаруулан, түл олоор абажа, "сагаан алтанай" эзэн болжо тодорһон, олон үхибүүдэй эхэ Эрэнжэд Надмитова ССР Союзай дээдын шагнал—Ленинэй ордендо хүртэжэ, табяад онуудай эсэстэ баһал Эльһэн нютагаа суурхуулһан байха.

Дайнай һүүлэй жэлнүүдһээ һаяын жэлнүүд болотор Эльһэн тосхон гансашье Буряад орон доторoо бэшэ, мүн Ород гүрэн түрэ соогоо олон үхибүүдтэй гэр бүлэнүүдтэй нютаг гэжэ алдар габьяада хүртэһэн гэжэ тэмдэглэлтэй.

Эльһэн һуурин хадаа манай республика дотор эгээл олон Эхэ-геройнуудтай сэлеэн болоно гэхэдэ, алдуу болохогүй ха.

Эгээл тиимэһээ далаад онуудай эхиндэ Барханай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой отделениин түб Эльһэн тосхондо найман жэлэй һургуули нэгдээ бэлэй. Удаань тэрэнь дунда һургуули болгогдоо.

Дэлгүүрэй экономикын манай ажабайдалда нэбтэрэн орохоной һүүлээр хүн зоной ажабайдал хүндэхэн болоо гэшэ ааб даа. Тиихэтэй хамта, ажамидарха аргаяа бэдэрһэн залуу бүлэнүүд түрэл тоонто Эльһэн соогоо ажалгүй болоходоо, аймагай түб—Хурамхаан, республикын түб—Улаан-Үдэ руу гэр байрануудаа орхёод, хойно хойноһоо һубарин зөөхэ баатай болоо.

"Загаһан уһанай гүнзэгые, хүн һайн газар бэдэрдэг" гэһэн ород арадай оньһон үгэ бии гэшэ бэзэ. Ажабайдалайнгаа хүндэ болоходо, тоонто нютагтаа, эхэ газартаа, түрэл гарбалдаа хэды дуратайшье һаа, үри хүүгэдээ тэнжээжэ, хүнэй зэргын хүн болохын тула хайшаашье ошохо болоношь гэжэ хото город руу зөөжэ ошогшод хэлэнэ.

Тиимэшье байжа болоо юм гү, али үгы гү, бү мэдэе.

Мүнөө Эльһэнэй дунда һургуулида 170 шахуу һурагшад һурана.

Һуралсалайнгаа шэнэ жэлые тус һургуулиин коллектив али зэргын бэлэдхэлтэйгээр уттабаб? Энэ асуудалда харюусахань тиимэшье хүндэ бэшэ.

Һургуулиин байранууд хуушаржа муудаһан. Нэгэ зариманиинь олон жэлэй саада тээ бодхоогдоһон байгаа. Зарим гэрнүүдынь Барханай дасанһаа асарагдаһан гэлсэдэг. Энэ ушар хадаа аяар гушаад онуудта болоо һэмнай даа. Тэрэ үеын барилганууд хуушараал юм бэзэ.

Хэдэн жэлэй үнгэрөөд байхада, Эльһэнэй дунда һургуулида һураха үхибүүдэй тоо үсөөрхэнь. Жэшээнь, 2000 ондо эндэхи нэгэдэхи класста оройдоо табан үхибүүн һурахаяа ерэхэ хэбэртэй. Энэ тоо, баримта аймагай захиргаанийе толгойлогшо Г. Ч. Цыбиков үнгэрһэн ээлжээтэ зүблөөн дээрэ хэлээ һэн. Юуб гэхэдэ, аймагай өөрын хүтэлбэриин захиргаанай зүблөөн дээрэ Эльһэн гэжэ бага һууринай хуби заяан тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн.

Барханай сомоной захиргаанийе толгойлогшо С. Д. Будаев, колхозой түрүүлэгшэ Б. Д. Бадмаева, һургуулиин директор С. У. Потхоев гэгшэд энэ зүблөөндэ хабаадахадаа, үгэ хэлээ, һанамжануудаараа хубаалдаа бэлэй.

Мүнөө Эльһэн тосхоной аргагүй олон хүн ажалгүй болонхой. Эндэхи һаалиин фермэшье хүдэлхэеэ болинтоо. Дүшөөд хүн тракторна бригадын бүридэлдэ ороно. Тэдэнэр тарьяа ургуулжа абаһан ургасаяа худалдан, ажамидарха аргатай болоно.

Эльһэнэйхиг хүндэхэн байдалда ороошье һаа, тэрэниие дабажа гараха аргаяа бэдэрнэ. Тоэд тэрэнь хэлсээтэйхэн асуудал.

"Хэр байнабши, холын Хурамхаанай Эльһэн тосхон" гэжэ хэн нэгэнэй асуугаа һаань, тоб гэмэ харюу дуулахань бэрхэтэй.

Энэ нютагай олон үхибүүдтэй бүлэнүүд хүшэр байдалда оронхой гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Энэ жэлэй сентябрь һарын нэгэнэй байдалаар эндэхи нэгэ бүлын зургаан багашуулынь һургуулидаа ошожо, эрдэм номдо һураха аргагүй байгаа. Юуб гэхэдэ, үмдэхэ хубсаһа хунар, малгай, дэгэл, гутал худалдан абаха шадал эхэ, эсэгэдэнь үгы байшоо. Яахабши теэд? Хүүгэдэй түлбэри үгтэбэшье, энэ хаана хүрэхэ бэлэй? Колхоздо хүдэлдэг эхэ, эсэгэнь үни заяанай салин абахаяа болинхой.

Иимэрхүү хүндэ хүшэр байдалда ороһон Эльһэн гэжэ бишыхан тосхоной тулюур ажаһуугшад саашадаа яаха болоноб? Эндэхи нютагай захиргаан хэрэгтэй хэмжээнүүдые абаха бэзэ гэжэ найдая.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

1922 ОН БАГА УЛАСУУДАЙ ТҮРҮҮ САЙДЫЕ БАТАЛhАН ТУХАЙ

Дорно хизаарай автономито можын түрүү Матвей Иннокентьевич Амагаев хэмээгшэ Дорно хизаарай бүгэдэ найрамдаха улас түрын (ДВР-эй **орш.**) бүгээд, бага уласуудай бүхы хэрэгүүдые эрхилэгшэ министерствын түрүү сайд-министртэ баталагдажа, байгша оной январь hарын эхинээр тушаалдаа оробо.

Энэ министерство болобааса үнэндөө имагта Буряад-Монголой автономито можын гүрэнэй - ябадалнуудтай барилдаhан дээдэ түрүү хэрэгтэ байдалые засаг газарай ба түрүү сайднарай зүблөөнэй (Министрнүүдэй Соведэй) болон бусадшье хабаата оронуудай үмэнэ элирхэйлэн хамгаалжа зууршалдаг яаман бэлэй. Иин энэ "манай Буряадай" министерствэдэ Эрхүү можын аха дүүнэрэй нэгэн бүгээд, үнэн зүрхэнhөө арад амитанай тулада бүхы шадалаар оролдохо буряад хүмүүн түрүү сайд болон ороhониинь hанагдаагүй ехэл hайн үйлэ тула бидэ үнэхөөроо баясамой.

Ушарынь, энэхүү яаманай гараар бидэ буряад-монголшуудай гол шухала хуули тогтоолнууд болон илангаяа газар хигээд, бусашье ехэ хэрэгүүд тэрэ яманаар дамжажа ба түүнэй зууршалалгаар засагай газар "правительствын" баталалгаар түгэсэжэ, хүсэндоо орожо байдаг тула бидэ буряад-монголшуудай автономито эрхэ ба буса али олон хэрэгүүд шударга шулуун хэмээн баясан hанагдамой!

ДОРНО ЗҮГЭЙ УЛАСУУДАЙ ХУРАЛДААН ТУХАЙ

Москва хотодо болохо Алас-Дорнотын олон уласуудай хуралдаанда улас түрын байдалые хамгаалха ехэ бага, улаан ба сагаантанай үзэлые дагагшын намуун ба бүлгэмнэлгэнэрhөө тэрэхүү шуулганда олон түлөөшэд ерэбэ хэмээмой. Мүн шуулганда эхэнэрэй бүлгэмнэлгэнэрэй зүгhоо баhа ерэhэн ажуу. Эб хамтын Интернационалай Алас-Дорнотын бэшэгэй яаманаар (бюрогоор-**орш.**) Алас-Дорнотын клуб хэмээхэ хуралай ороние эдэ олон яhатанай харилсан барилдаха ябадалые хүсэжэ тогтоохо зуура хубисхалта бэшэг дэбтэрнүүдтэй түлөөшэдые hайтар танилсуулха зүйлые hайтар табиха. Гадна нэрлэгдэгшэ эб хамтын (коммунис - **орш.**) интернационалай Алас-Дорнотын бэшэгэй яаманаар англис, хитад, япон, гаолин, монгол эдэ хэлэн дээрэ үдэр нэжээд дор элдэб ханын "инструктор" Будажаб Очирон гэгшэд хүдэлмэрилэн амой. Инструктор Очирон январь hарын 14-нэй үдэр Хориин аймагай hургуулинуудые эрьежэ мордобай.

Ажаглалта. Г. Ринчино, И.Малков манай сониной редакторнууд байгаа.

ЭРХҮҮГЭЙ БУРЯАД-МОНГОЛОЙ hУРГУУЛИ ТУХАЙ

Эрхүү хотын Буряад-Монголой оорын эрхэтэ можын хубисхалай комитедэй арадай эрдэм гэгээрүүлхы таhаг можын дотор буряад-монголойнгоо бэшэгые үлэ мэдэхые гэгээрүүлхын тула аймаг аймагай hургуулиин hургагшанарые аймаг аймагай али зохисотой газарта шуулгажа, буряад-монголой хэлые албадан заахаар тогтоон, ерэхэ январиин 5 үдэр Алайрай аймагай hургагшанарые Алайр дасан дээрэ шуулгуулан заана.

Буряад-Монгол түрэлхи хэлэн дээрээ уншажа, бэшэжэ hураха ба дэлгэрүүлхын эхин тогтожо, улам дээшэдэ гэгээрхын баяртай энэ зорилго ондоролгүй сааная хүрэхэ болтогой.

ХАМБА АГВААН ДОРЖИИН БЭШЭГ

Байгалай урда, хойто бээр hуудаг буряад-монголнор Совет ба буфер-хоёр гүрэндэ хубаагдажа hалаhан болобошье, тус тусгаар автономи абаад, бүхы буряаднар ниилэжэ, дундын байдалаа зохёохо комитет тогтоohониинь бидэ бүхы буряадууд нэгэ эбээр алибаа ажабайдал, ёhо заршамаа hайжаруулан заhажа, хүмүүжэхэ эрхим хэрэг шугам мүн тула энэ комитедые хэшээн үрнюулхэнь шухала дээрэhээ нэгэ түрэлэй аха дүү Монгол уласай арадай шэнэ нам барилдалгатай зүблэлдэхөөр тогтоогоод, бүгэдөөр эршэмтэй хэшээн, шажан түрэ, ажал hургуули бүхэниие hайжаруулхые эрдэм hургуулиар оюунаа гэгээрүүлэгшэд удаан унтаhан олон арадые нойрhоо hэрюулхэ ажаяама хэмээн баясамой.

Эндэhээ эхилэн, хэдшье хүбүүд, хүүхэдээ элдэб ухаанай hургуулида hургахань ехэл хэрэгтэй бээ. Илангаяа оорын, хэлэ бэшэгые hайжаруулхань эрхим хэрэг болобо. Бидэ аха дүүнэр hургуули ба ажа түрэхын байдалда маша ханамжагүй зальхайгаар наhаяа барадаг иимэ улас дэлхэй дээрэ бии байбашье маша үсөөн бэлэй.

Ажа түрэхын хүдэлмэри hургуулида эсэ ороолдоhонhоо шажанай заршамые hайжаруулбал, хэншье харшалхагүй энэ сагта элдэб сэдьхэлтэй байдалаа заhаха манай шухала хэрэг тула Баруун, Зүүн Сибириин буддын шажанай ахалагша Бандида хамба шажанай ехэ шуулгание (собор) хурахын зүбшөөл олоhон үүндэ түбэд, монгол, буряад, хальмаг бүхы шажантан шуулха боломой. Тэрэ шуулган дээрэ Буддын гайхамшагта арюун бүгээд, үнэн мүртэ ударидагша hургаал заршамые зүблэн, унэарhаниие заhажа зохёохо бээ хэмээн баясамой.

("Шэнэ байдал", 1922 оной мартын 1, № 3)

** Орш. - оршуулагшын ажаглалта.*

Н. БАДМАРИНЧИНОВ монгол бэшэгhээ буряадшалба.

"БУРЯАД ҮНЭНЭЙ" 75 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ТҮҮХЫМНАЙ ХУУДАhАНУУД

ЖЭБЭРХЭГҮЙ ХУРСА ЗЭБСЭГНИ

"Буряад үнэнэй" бии болоhонhоо хойно нютаг ороноймнай шюур шарай хубилаа, шэнэ үеын шэнжэтэй болоо (гансашье hайн тээшээ бэшэ, мүн муу тээшээ болоhоншье юумэ бии байха), зоноймнай түүхэдэ түбэгтэйшье, гашуудалтайшье ушар үйлын дайралдаашье hаань, хүгжэлтын зам мухардаагүй. "Түмэр мориной нюрган дээрэ Буряаднай түб нам мордоихой, оньhон аргын оншые табан хургандаа тааруулжа шадаа, мал ажалаа, таряан ажалаа үргэдхөө, үлдэhэн даарahан, ядаhан тулиhан, харанхы балар байдалда хэзээдэшье орохогүй үндэhэ hуурияа табяа гэжэ лабхэлхээр..." - гээд, үндэнэн hонинойнгоо түүхэ, үглоодэрэйнгоо зорилго, мүн гаталhан зам тухайнь редактор А.Л. Ангархаев тээмэндэ домоглон дурдана hэн.

... Уянгатайхан тэрэ найруулга бэшэг уншаад байхадаа, арбан табатайхан хүбүүн үүдэ анхан татажа ороhоноо, ойр зуура түрын байдалда дадаhанаа ухаандаа hэргээн шэбшэбэб. Теэд мүнөө, 65-най дабаан дээрэhээ халта хаймадан харахадам, үнэхөөрөөл уран шадамар, хурса "ноёотой" сэрбэгэр сарюун зон нүхэд Ленинэй гудамжын 26-дахи гэртэ олон юм hэн даа. Тон хуряангыгаар тайлбарилан нэрлэбэл, Бэсүүр нютагhаа гарбалтай Б.Б. Дашиев, улаан хэлэтые урдаа оруулхагүй жэшээтэй оршуулгашан байhан, Александр Невскиин орденто Г.Д. Данзанов, гайхамшаг баатаршалгынгаа түлөө Геройн нэрэ солодо хожомоо зууршалагдаhан Н.Ц. Цыбенов, эдэбхитэй журналист, эрдэмтэ доктор Г.Л. Санжиев, тинхэдэ минии үетэн соohоо Б. Т. Цыремпилов бууралхан толгойтой болоошье hаа, анхан шэлэhэн мэргэжэлээрээ ажаллаhан зандаа ябана.

Мүнөө hанахадам, Мүнхэ Нимаев, Кеша Бальдиров, Вера Раднаева - бидэ дүрбэн үүрэй сайтар үгын "булуудхануудые" түүжэ hуугша бэлэйбди. hайхан сагай hалхин дахяад эрьен үлеэхэ бэшэ даа, хүшэршье haa, хүхюун зугаатай, hонин hорьмой саг байгаал даа.

... Жэрьен үнэрhэн тэрэ үе саг үсэгэлдэр мэтэ зүүдэндэмни үзэгдэхэдэл гэдэг.

- Иишэг гуталтай энэ хүбүүн хаанahаа ерээб? - гэжэ хэнэйшьеб hонирхон, таhалгын саана дуугарhые элихэн hанадагби. Илангаяа минии үеын хүнүүд дайн дажарай хёрбоhондо дайруулжа, олонхинь үншэн хэнээ үлэhэн, хүсэд эрдэм номтойшье боложо шадаагүй hэн даа. Сагынь тиимэл байhан юм бээ.

Зүгөөр "Буряад-Монголой үнэн" минии хуби заяанда ехэл нүлөө үзүүлhэн гэхэдээ, ойн баярайнь урда тээ тусгаар hорhон малгай үмдэхүүлhэн хэрэг бэшэ ааб даа. Одоол эндэ, hүбэлгэн hонор зон нүхэдэй дунда,уран үгын шэдитэ шоуса шудалжа, hанал бодолоо зүбоор найруулжа, буряадаар бэшэжэ шадаха болооб. Энэмни минии гол туйлалта гэхэ байнаб. Хаанашье, ямаршье ажал хожомоо хэжэ, эрхилжэ ябахада, сошордомо дохёо гү, али сахилгын мэдээсэл олоной hонорто тунхаглахаhаа эхилээд, "жэбэрхэгүй хурса зэбсэгни" ехэл туhатай, мэргэн, хурса, зарим үедэ залхуу забхайнарые залд гүүлээдшье абадаг юм hэн.

Тэмдэглэлтэй зүйл гэхэдэ, редакциин байшанай нэгэ булан соо республикын Уран зохёолшодой холбоон байрладаг юм hэн. Үдэ багта, Хоца Намсараевай бии болоходо, хошон зугаа, энеэдэ наадан, мүнөө hанахадам, огто таhалдагшагүй hэн. "Үбгэн Хоца бүүхирээл ха, үүдээ үтэр бүхэлэгты" - гээд, хорон холтоhон үрнэгэн хоорондоо яригша бэлэй. Үншэн хабhанайм забhарта үшөө юун үлэнхэй гэгшэб? Тэрэ үеын редакторнууд соohоо Д.Д. Лубсановые (хожомоо философиин эрдэмэй доктор болоhон ааб даа) онсолон дурдаха хүсэлэнтэйб. Даша Дашапылович арюун сэбэр ябадалтай, юумэн бүхэндэ яаран тэбдэнгүй, бодомжотой зүб сэгнэлтэ үгэдэг, тиигээд эгээ шухалань гэхэдэ, газетын шюур тала, нуталбариие бүри гоё, тодо, үншахада ульгам, публицистикын шэнжэтэй болгожорхидог - хэблэл hониндо заяанhаа шуналтай, үүсхэл ехэтэй дарга байhыень, үшоо тиихэдэ "Үнэнэйнгөө" 25 жэлэйнь жабхаланта ойе республикын олониитын үргэноор тэмдэглэhэн үйлэ ушарые уринаар сэдьхэн hанадагби. Балар бүдэхи баримта мэдээнүүд соohоо онсо зүйлыень обёорон шэлэхэhээ эхилээд, журналистын ажал нарин, орёо хэрэг гэжэ мэдээжэ. Энэ талаар харюусалгата редактор бултандамнай жэшээ болодог hэн.

Юрэнхыдоо саг амгалан гэхээр бэшэ, хүлгоотэй, сошордолтой байна. Ажhуудалай уруужаха бүри, зоной hанаан доройтоно, сэдьхэлынь хёморно... Элдэб эсын шалтагаануудhаа уламжалан, булан тохой бүхэндэ буhалгаан, үнэржэ ерэхэдээ, буу шуу табилдана. Эдэ бүгэдэ гансал гай хохидол, тодхор, зоболон тохёолдуулна ха юм!

...Гал могойн шолмос эзэдтэ
Газарай ёолоо шүгнуулhайб.
Үүсхэhэн дайнайль үхэлтэ аюул
Өөhэдынь гардар саруулhайб.

Дэмы томоhон дээhэн мэтэ дэлгүүрэй харилсаанай дэбхэржэ байхада, хэндэшьеб бэшэ, хара аминдаа найдаха, арга хургаяа бэдэрхэ, өөртөө эрилтэ ехэтэйгээр хандажа, ондоогоор хэлэхэдэ, алхам бүхэндөө амгалан оршохын заяа шүтэжэ, боди сэдьхэл, бата найдал түрэжэ ябаха шухала гээд hанагдана.

Эсэстээ иимэ нэгэ асуудалда тогтохо хүсэлтэйб. Сагай сохилтонуудhаа сүхэрэнгүй, гол номнол хэлбэриеэ шуудэхээр баримталжа ябадаг ори гансахан газетэеэ (эрдэмтэ докторнуудhаа эхилээд) дэмжэдэггүй ушар буряад угсаатанай тон өөдэгүй, ахир, "буруу гэшхэдэл" гээшэ гэхэ байнаб. Энэ талаар Сэлэнгын аймагта ерэхэ жэлэй захил урагшатай ябана гэхынь тон аргагүй. Тоо, баримтануудые согсолжо, сасуулжа үзэхэдэ, одоол урмаа хухархаар гэхэ гү, али нюдэ далтирхаар байдаг даа. Яахабши даа теэд... ябан, ошон намжархан саг наашаа эрьехэ юм бэшэ гү даа гэжэ этигэхэhээ ондоо юун байхаб.

Бэлэн бэшэ ажал хэрэгээ амжалтаар шэмэжэ ябахыетнай хүсөөд, уран үгэ матажа, энэ хоороогөө түгэсхэhүү даа:

Аласайшни зам арюун, угтана ерээдүй.
Алсагар Мархай, Сэсэн Сэнгэтэев үелжэ,
"Жалжагы гэшхэдэг" шуран шулдаг этэгээдэй.
Жада гуурhандаа зада шоролон үлгэжэ, -
Үйлын заяагаар энхэ Абарал үршөөлсэжэ.
Үндэhэн урлал, хүсэтэ хэлэеэ хүгжөөлсэжэ.
(Үргэлжэ дээрэш сэлмэг майхан отторгой.)
Үргэмжэ тулгатай үнэржэхэнь болтогой.

Ч-Ц. САНЖИЕВ

Россий Федерацийн Журналистнуудай холбоонойшье

Энэ намар түрэл һургуулиимнай түхэреэн сэнхүүд хүрэжэ ерэбэ. Нэгдэхеэр, Улаан-Удэ хотын 18-дахи буряад һургуулиин габин жэлэй, хоёрдохёор, 1-дэхи интернат һургуулиин 40 жэлэй, гурбадахяар, 1-дэхи лицей-интернадай 3 жэлэй ойн баяр болохонь. Интернат һургуулиин баян болоходо, манай класс нэгдэхи классhаа һуража эхилhэн юм. Энэ ойн баярай һайндэртэй дашарамдуулан, сүүлтаа һурахан нүхэд тухай хэдэн үгэ хэлэхэ гэ hэм.

Һуралсалай хажуугаар ураг зайханай хүдэлмэри һургуулидамнай яhала дэлгэрэнги hэн. Дашанима Цыбикович Доржиев багшын хүгэлбэри доро буряад дуунуудые дуулахабди, хүгэдэй хоор байха. Тиихэдэ зэргэлжэ байhан 20-дохи һургуулида хатар нааданай иньусанууудтай танилсажа эхилэбди. 1958 оной хабар оперо болон баледэй артист Ф. С. Иванов ерэжэ, 2-4-дэхи классуудай 20 хүбүүдые шэлэжэ абаад, маанадтай хүдэлжэ эхилhэн юм. Хатарай бүлэгэй гол түлэб 15 хүн манай классhаа hэн. Фёдор Сергеевич бэлигтэй артист, шударгы hайн ажалшан хадаа маанадые үнэхөөроо hайнаар хатаржа һургаха гэhэн тодо зорилготой байгаа гэжэ мүнөө hанагшаб. Лена басаганиинь бидэнтэй хамта хатардаг байгаа. Багшамнай ажалай һүүлэер үдэшэ орой унтахымнай урда басагантаяа ерэжэ, маанадгаяа ажаллаад, харанхы hүни гэртээ харихa. Автобус орой хомор ябаха, трамвайн зай hаял Бабушкин буудал хүрэтэр татагдажа байгаа. 1959 оной хабар республикын ураг hайханай бүлэгүүдэй конкурсдо манай хатарай бүлэг хүгэдэй коллективүүдэй дунда түрүүлжэ, Москва ниислэлдэ болохоо байгаа Буряадай республикын соёлой ба литературын 2-дохи декадада хабаадаха эрхэтэй болобо. Бүхы Буряад ороной үхибүүдэй түлөөлэгшэд байгаабди. Нээрээшье, манай дунда Агын тойрогой, Баргажанай, Загарайн, Захааминай, Зэдын, Байгал-Хударын, Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын, Түнхэнэй, Хурамхаанай аймагуудай ба Улаан-Удэ хотын үхибүүд бии hэн.

Москва ниислэл ошохо болоходоо, hорилгомнай улам шангадаа hэн ааб даа. Бидэнэрэй гүйсэдхэдэг хатарай "Найрамдал" клуб хэдэн хэнэгhээ бүридэжэ, ород, буряад ба хамниган яhатанай Байгал далай шадар эбтэй эетэй ажаhуудагые харуулдаг байгаа. Нэн түрүүн ород ерэдэй хатар наада Лена Иванова, Саша Ешонов, Долгор Доржиева, Коля Аюшеев, Люда Бодиева, Бэлиг Дамдинов зүрхэ сэдьхэл дүүлгомоор хатарха. Тиигэнээр байгар тэрэ үеын мэдэжэ дуун "Түмэр тэргын" түргэн аялга доро буряад хубсаhатай, гартаа ташуур барihан Баяр Эрдынеев, Таня Ильина, Пама Очиров, Сэсэгма Ламуева, Баатар Цыренжанов, Зина Мониева, моридоо хатараарнь табижа, элинсэг хүлинсагайнгаа ажабайдалые харуулжа бүжэглэхэ. Урдань оротон хамнигадай агнуурийн арhан хубсаhатай Клим Цыренов, Бедма-Ханда Дригенова, Серёжа Баиров, Соня Очирова, Сэрэн-Доржо Очиров, Женя Базаржанова санаар ерэжэ, тайтын эзэн баабгайн, хүнгэн хөлбөн шандаганай абари зан шинжэлжэ наадан харуулха, гурбан харгы бэлшэртэ уулзаhан, гэнэн гэнгор хүүгэд хамта сэнгэн ханжа, харгы замаа нэгэдэн хүрэнэ саашаа зоридог hэн. Хатараймнай hорилго үдэртоо түрэ болохо. Зунай амаралтын үедэ интернадтаа үлэжэ, оперо болон баледэй тайзан дээрэ Ф. С. Иванов багшынгаа хүгэлбэри доро ураг шадабарияа улам мүлижэ hайжаруулхабди. Маанадайнгаа эсэжэ, тархяа гунхуулан, шарай алдашоод ябахада, Фёдор Сергеевич мэтэр ойлгоод, hонин юумэ хөөрэхэ, амаруулха, үгышье hаа, тайзан дээрэ ходо хүнгэн хүхюутэй хатарха ёhотойт, танай эсэhэниие хэншье мэдэхэ ёhогүй гэжэ ходо дабтаха. Хэрбээ маанадай арай-шамай хүлоо шэрэжэ ябаа hаа, хүнүүд юун гэжэ бодохоб.

"Ай, бааріhад ямаршье зобоhон үхибүүд бэ, юундэ энэ тайзан дээрэ гаргаа гээшэб, ошожо амархаяа яанаб" гээд, багшамнай энеэдэ хүрэмоор нюргаа үргэлөөд, муухан шарайтай арайхан hалиржа ябаhаар маанадаа харуулха. Бидэ бултадаа энеэлдээд, саашань hорилгоо үргэлжэлхэбди. Баhа Д. Аюшеевэй "Анда нүхэд" гэжэ оперодо хабаадалсажа, Баруун ород сагаан хаанай хасагуудые угтадаг, баяр баясхаланай найрта "Хурын наадан" гэжэ хатар гүйсэдхэдэг hэмди. Үдэр бүри шахуу үндэр нэрэ хүндэтэй Л. Линховоиной, Б. Балдаковой, Ц. Хобарковой, А.Арсалановай, Т. Карповай, В.Лыгденовагай, К. Гомбоева-Языковагай дуунуудые шагнажа, Л. Сахьяновагай, П. Абашеевэй, Ц. Бадмаевай, Б. Егоровой, Т.Гергесовагай болон бусад артистнарай хатар нааданнуудые хаража, тэдэнтэй хамта hорилго хэжэ, концертдэ хабаадаха гээшэ жаргал бэлэй. А. Бородинай "Игорь тайжа" оперо, Б.Ямпиловай "Ангар гоохон дүүхэй", Ж. Батуевай "Инаг дуран" баледүүд гэхэ мэтэ тэрэ үеын театрай репертуар (ехээр нэмэжэ хэлэбэл) сээжээр мэдэхэ болоторoо харагдаа, шагнагдаа hэн бээ. Ураг зохёолшо Д.Батожабайн ба СССР-эй арадай артист Г.Цыденжаповай найруулhан сценаряар "Мосфильмдэ" табигдаhан "Алтан гэр " гэжэ буряад кинодо бидэнэр үхибүүд боложо, тэхэ ямаа унаhан үгытэй үншэн Арсалан хүбүүе хурим түрэhөө үлдэжэ наадаабди.

Москва ниислэл поездоор зургаа хоножо хүрообди. Сонхоор харахада, хүр хүнгэрэг хүйтэн үбэлэй декабрь hара, харин купе соо дулаахан. Хоёр вагоноор гансал декадада хабаадаха зон. hайн хүн-hанаагаар, hайхан басаган - заяагаар гэдэгтэл, бидэнтэй хамта харгын хани боложо С. А. Тыхеева ябалсаа. Дайнай урда тээ гушаад оной тэн багаар бүлэг буряад басагад Улаан-Удэhөө Москва хото санаар гаталhан байгаа. Тэрэ бүлэгэй гэшүүн Софья Ананьевна hанан hанан hонирхолтой ушарнуудые хөөрэжэ, саг мэдэгдэнгүй үнгэрдэг hэн. Замдаа номоо үзэхэбди, классаймнай багша С.Б. Бодиева зааха, Москвада "Армения" гэжэ зочид буудалда байрлажа, "Арарат" ресторанда эдеэлхэбди. Түрүүшын үдэр ресторанай хамтын зал соо эдеэлhэнээ юрэдөө мартадаггүйб. Юун бэ гэхэдэ, ресторанда үдэрэй хоол бариха зон олон байгаа ааб даа. Тиимэhээ багшанарнай маанадаа гостиницын нэгэ таhаг соо суглуулаад, халбага hэрээ яажа барихаб, шангаар жажалхагүй, гараа столой хушалтада аршахагүй, хөөрэлдэхэгүй, хюмhаараа шүдөө малтахагүй, аяга халбага хаптируулхагүй гэжэ шангахан заабари яаралтай үгэбэ. Хоёр хоёроороо хүтэрэлдэн, аб адлихан хубсаhатай, монсогорхон шарайтай хорин үхибүүдэй ресторанда орожо ерэхэдэ, тэндэ hуyhан зон гайхаhан, гэлhэнишье юм бээ. Тоод тэдэниие адаглаха сүлоогүй сэхэ урагшаа ябатарнай, гэнэ ресторанай нүгоо талаhаа баhа адлихан үхибүүд орожо ерэбэ. Зог татан шэртэхэдэмнай, тэрэ ханаар дүүрэн гэрэлдэ өөhэдыгөө хараад сошоhон байгаабди. Ута стол тойрожо hуугаад, официантнуудай хоол табихые тэсэмгэй хүлеэбэбди, амаа аршаха саарhа үзэжэ hонирхобобди. Эдеэншье табигдажа, багшынгаа үгэhэн нюуса тэмдэгэр аалиханаар халбагадажа эхилээбди. Аягын оёор харахагүй гэhэн захиралтатай бидэнэр бага сага үе заалгаад, дундахан гэдэhэтэй баhал аалиханаар, хошоодоор газаашалаа бэлэйбди. Хожом тэрэ ресторанай тусхай банкетнэ кабинет маанартаа үгэхэдэнь, одоошье хүлөө жиижэ хүлhөө гаратараа эдеэлдэг болообди. Серафима Бадмаевна багшамнай Москвагай алдар суутай, дурасхаалтай зүйлнүүдтэй бидэнэрые дүүрэн танилсуулха, харуулха гэжэ ехэтэ оролдоо hэн. Үдэр бүри үглөөгүүр Гүрэнэй Ехэ театрай тайзан дээрэ дабталга hорилго хэжэ, үдэр тэн багта номоо үзөөд, ниислэлтэй танилсалга үргэлжэлхэ. Улаан талмайгаар ябажа, Кремлиин курантнуудые шагнажа, мавзолейдэ Ленин Сталин хоёрые хараабди. Метрополитен, Ломоносовой нэрэмжэтэ университет, Октябриин хубисхалай музей, "Пионерская правда" газетын редакцида ба Москвагай хэдэн hургуулида болоhон уулзалгануд, хотын томо дэлгүүрнүүд гэхэ мэтээр яhала ябагдаа, харагдаа. Ябаhан газартамнай олон фотографууд байжа, олон фотозурагуудтай болоо hэмди. Серафима Бадмаевна багшамнай түрэлхидтөө бэлэг абагты гэхэдэнь, эжыдээ нэгэ нимгэн нулаад абаа hэн гүб гэжэ hанагшаб. Хариин гүрэнүүдэй хүнүүдые хараха угаа дуратай hэмди. Түрүүшынхеэ тогооной барюул мэтэ хара шоуртай негрые обёороод ехэ hонирхожо, дахажа байжа харагша бэлэйбди. Хитад студентнэр бидэниие харабал, ерэжэ толгойемнай эльбэхэ, энеэлдэхэ.

Түгэсхэлэй концерт Ехэ театрай тайзан дээрэ hүр жабхалантай үнгэроо бэлэй. Манай ороной парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэнэр, хариин гүрэнүүдэй элшэн сайднар хараха юм гэжэ маанадта концертын урда хэлэгдээ hэн. Нюдэ сабшаха зуура концертын хоёр отделени үнгэрhэн шэнги болоо. Гол дуушад Л. Линховоин, Б. Балдаков, В.Манкетов, В. Бамбацыренов түрүүтэй, хатар дуунай ансамбль, Мухар-Шэбэрэй Ехэ Купалейн шэмээшэгүүд, Хэжэнгын дуушад, эгээн урда захада манай хатарай бүлгэмэй гэшүүд булта тайзан дээрэ гаража, нэрьемэ альга ташалган доро 2-дохи декада түгэсэбэ. Үдэшэ орой бусаад, таhалга соогоо эдеэлжэ хонообди. Үглөөгүүр ресторанда ороходомнай, директор, официантнуд, тогоошод маанадые альга ташалгаар угтаа. Бидэнэрэй гайхалдахада, түгэсхэлэй концерт телевизорээр хараабди гэлдэжэ, ресторанай зүгhөө хүн бүхэниие үндэр шэл аягатай мороженоор хүндэлөө бэлэй. Декадын дүнгүүдээр олон артистнар, ураг зураашад, ураг зохёолшод хүндэтэ нэрэ зэргэдэ, түрэн түрын шагналда хүртэhэн, манай багша Федор Сергеевич РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ гэжэ хүндэтэ нэрэтэй ба Ленинэй орденоор шагнагдаhан юм. Хожом Саша Ешонов манай театрай баледэй артист болоо, Баяр Эрдынеев - мэдээжэ драматург, Люда Бодиева - дээдэ эрдэмэй хүгжэмшэн. Мүнөө тэрэ декада үзэсхэлэн hайхан зүүдэн мэтэ hанагдадаг. hайн хүнүүдэй дали доро ябажа, наhан соогоо дурсажа ябаха, үхибүүдтээ хөөрэжэ үгэхэ саг бэлэй.

П. ОЧИРОВ,
Россин Федерациин арадай гэгээрэлэй отличник.

Захааминай аймаг.

Түрэл hургуулиимнай алтан ой

СЭДЬХЭЛ ЗҮРХЭНДЭМНАЙ ХОДОДОО hАЙХАН

Аглаг үндэр Ахада

hАЙНДЭРТӨӨ БЭЛДЭНЭ

Ахын аймагай Саянай дунда hургуулиин 10 жэлэй ойн баярай hайндэр октябриин хуушаар үнгэргэгдэхэнь.

Энэ богонихон хугасаада түс hургуули нилээн амжалтануудые түйлаhан юм. Тэндэ дүй дуршэлтэй багшанар Н. И. Хамаганова, Х. О. Манханова, В. А. Цыремпилун, Л. Ю. Патархеева, Е. А. Мункоева, Г. А. Мункоева болон бусад ажаллана.

- 10 жэлэйнгээ ойдо бэлдэжэ, сүлоогүй байнабди. Хизаар ороноо шэнжэлэлгын музей hургуулиингаа дэргэдэ байгуулха зорилготойбди. Мүн лэ манай hургуулида hураhан, эрэлхэг зоригой орденой кавалер, Чечен Республикада алдалан унаhан Баяр Дамбаевта хүшөө бодхоохо түсэбтэйбди. Энэ хэргнай аймагай хэмжээндэ бүтээгдэхэ юм, - гэжэ Саянай hургуулиин директор Д. Ц-Д. Литвинцева хоороо hэн.

Саянай дунда hургуулиин багшанарые болон ажалшадые, hурагшадые, мүн түс hургуули дүүргэгшэдые үнэн зүрхэнhөө амаршалаад, hайн hайханиие хүсэнэбди. hургуулиин коллективтэ сэбэр сэдьхэлтэй, сэсэн бодолтой хүнүүдые хүмүүжүүлхэ хэргэтэ амжалта түйлахыень хүсэхэ дуран хүрэнэ.

Б. БАЛДАНОВ.

Журналистын дэбтэрhээ

"БУУГЫТ, БУУЗА БАРИИТ!"

Шэтын областиие, манай республикатай холбоhон асфальтаар хушагдаhан hайн харгы бии юм даа. Бада, Шэлэ, Зүхэльтиhөө наашаа дабаа дабан буугаад, Хэжэнгэ шотагай уужам тала дайда руу ороходо, досоо уужам боложо, паранай гарашаhандал болодог. Новокижингинскын руднигай нээгдэжэ, хэдэн жэлдэ эршэтэйгээр ябажа байhан үйлэдбэриин hүүлээр нютаг зоной хэрэглэмжэдэ үлэhэн энэ ута харгы зам Алас-Дурнаhаа эхитэй тула аймшагтай олон транспортаар эдлэгдэдэг байна бшуу.

Энээнhээ уламжалан хоорэхэ гэhэн юумэнай гэхэдэ, энэ ута замые зубшан нээгдэжэ, хүн зониие халуун эдеэ хоолоор хангажа байдаг газарнуудые гэе. Утын замай аяншалагшад, худоо тосхоной столоводо орожо, эдеэ хоол баридаг hааб даа. Харин иимэ газарнуудай доройтоходо, шэнэ сагай hүлдэ тэмдэг - hүбэлгэн хурса фермернүүд ажал хэрэгээ эрхилхын, ажана саашаа амидаран hуухынтулада харгы замhаа холо бэшэ халуун хоолой газарнуудые эмхидхэдэг болонхой. Энэмнай дэлгүүрэй харилсаанда түгэс орожо байhанаймнай шэнжэ, гэршэнүүдэй нэгэн боложо үгэнэ.

Хэрбээ таанар, Шэтын областьhоо ябабал, Новокижингинск тосхонhоо наашаа, Буряад ороной гоо Хэжэнгын аймагай түбhоо баруулжаа, Эдэрмэг нютагай баруун тээ 1-2 модоной зайда "Эндэ буужа буузалагты" гэhэн гаршагтай газарта тогтожо болохот. Аянда ябаhан бидэшье тэрэниие алгад гарангүй, буубабди. Дээдэ-Хэжэнгын захиргаанай харьяата газар дээрэ түбхиндэhэн таряашадай "Больдируу" гэжэ ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй тэндэ ээзэд байhыень ойлгобобди.

Дулаанай сагай үедэ тааралдуулагдажа, түргэн мүроор баригдаhан байра гэжэ ойлгохоор харагдабашье, сэбэрхэн, зохидхон түхеэрэлгэ байба. "Больдируугай" ахамад фермер Д-Д. Намжилов түрүүтэй дүрбэн айл хамтаржа, Гахайн фермэ гэжэ нэрэтэй газарта халуун бууза шанажа наймаалдаг болоо. Сентябрь hарын нэгэ үдэрэй меню, жэшээнь, иимэ байба: бууза (нэгэниинь) 1700 түх., hүтэй ногоон сай 500 түх., 1 стакан кофи 1500 түх., хилээмэн 300 түхэриг тэ. Танилсаhаар байтарнай, зүүлжэ, баруулжаа харайлгаhан ехэ, багашье машинануд зогсожо, эдеэлхэ дуратайшуул олоороо орожо, хөөрэлдүүлхэшье юумэ бэшэ даа.

- Энэмнай аргагүй ехын харгы гүб даа. Түхэреэн сүүдхэ соо ээлжээлжэ байгаад лэ хангажал гарана гээшэбди. Тиигээгүйдэ аргагүй, олзо оршо бэдэрхэ гээ hаа, нигэжэл худэлхэ байнадли даа, - гэжэ Намсалма Николаева хөөрэнэ.

Буузын хажуугаар жэжэ-божо юумэн наймаанда бии хэбэртэй харагдана. Саиhаа ондоо унданшье абаад уумаар ха, дуранай тамхиншье байна. Хоншуухан буузанууд жэгнүүрhээ абтажа, hахай hалаг эдилгэн болобо. Ohoo, амгайниинь гэрэй буузынхидал амтатай, томонууд гээшэнь! Шэмэ шүүhэниинь гоожохоёо hанана. Эхэнэрнүүд 5 мянга 100 түхэригөөр гурбан бууза эдеэд, "садашабди" гэлсэн баярлана. Баярааа мэдүүлэн тогоошодые магтана, "Хожом иишэ ябаа hаа, энэ амтатай буузыетнай эдихэеэ заатагүй хүрэхэбди" гэлдэнэ. Томо-томо бэетэй жолоошод садажа улайшаhан нюуртайнууд болонхой, баhал баяр баясхалан хүргэн, замдаа яаран ябажархина.

- Дүрбэн айл - манайхин, Будожаповтан, Дивасановтан, Балдандоржиевтан - эндэ худэлжэ байнабди. hаяар үшөө магазин нээхэ hанаан байна. 2-3 машинатайбди. Мяхан өөhэдымнай. Талхан худалдаанай ааб даа, - гэжэ Намсалмаа нэмэнэ.

- Иигээд хүйтэржэ эхилхэдэнь, яаха зомга? - гэжэ hурабаб.

- Дулаан гэр асаржа табихаяа байнабди. Эрэшүүлнай бодхоогоод үгэхэдэнь, бидэнь бушуу бэлэн болгохобди, - гэжэ hамгад бардамаар харюусаба.

Теэдшье тиимэл даа. Нэгэ байшан гэр асараад табихадаа, тоохогүй зон ааб даа. Хуу ажалша, худэр, бэрхэ хүбүүд. hамгадыньшье шуран шуумарнууд. Буузануудые мушхаад, мушхаад хаяхань юуншье бэшэ. Үхэрэй гахайн хоёр мяха тон тэгшээр худхана хэбэртэй. Юрэдөө, ороддосонь эли даа. Тон ехээр ороддожо, бүхы хүсэл шадабарияа гаргажа бэлдэhэн эдеэншье ондоохон байгша даа. "Больдируугай" бууза эдижэ үзөө hаа, намтай hаналаа нэгэдэхэ байhандатнай этигэнэм.

В. ТОКТОХОЕВА.

Хэжэнгэ - Улаан-Удэ.

Соёлой һонин

"ҮНДЭР НЭРЫЕНЬ ҮРГЭЕЛ"

(Улаан-Үдэ хотын библиотекэ соо үнгэргэгдэһэн БГУ-гай баярай үдэшэһөө тэмдэглэлнүүд)

Тээмэндэ Улаан-Үдэ хотымнай Ленинэй үйлсын библиотекын уншагшадай зал соо БГУ-гай баяр ёнололдо зорюулагдаһан уулзалга болоо һэн. "БГУ-гай түүхэ, мүнөө үеын байдал ба хүгжэлтын хараа замууд: дурсалгануд, зүбшэн хэлсэлгэ, дурадхалнууд..." гэжэ нэрлэгдэһэн темээр болоһон үдэшэдэ - хотын сэхээтнэй клубай гэшүүд БГУ-гай багшанартай, журналистнуудтай уулзаһан байна.

Энэ уулзалгые сэхээтнэй клубай түрүүлэгшэ, эрдэмтэ Э. А. Уланов хүтэлбэрилөө. Уулзалгын столдо БГУ-гай ректор, Арадай Хуралай депутат С. В. Калмыков уригдаа. Түрүүшын үгэ абаһан тус клубай гэшүүн, эколог М. А. Шаргаев үгэ хэлэхэдээ, университедэй багшанарые амаршалаа, Баруун болон Зүүн зүгэй адли тэгшээр зааха зорилго табигдаа гэжэ тэмдэглээ.

1932 ондо байгуулагдаһан дээдэ һургуули 1936 ондо түрүүшын багшанарые һургажа гаргаа, тэрэ гэһэнһээ хойшо 60 жэл үнгэрөө гэжэ Э. А. Уланов хэлэбэ. "Бурятия" газетын редактор Э. Д. Дагбаев амаршалгын үгэнүүдые хэлэжэ. БГУ тухай статьянуудтай газетэеэ ректортэнь дурасхаал болгоон барюулһан байна. Буряад хэлэ шудалалгые гүнзэгырүүлхэ, хэлэнүүдэй олон адли үндэһэтэй байһан тухай профессор С. Ш. Чагдуров тэмдэглэбэ. "БГУ хадаа үндэһэн кадрнуудые бэлдэдэг гуламта, олон поздүүдые, уран зохёолшодые, журналистнуудые бэлдээ", - гэжэ университедэй ород литературын кафедрые даагша С. И. Гармаева онсолбо.

Тиихэдэ ород хэлэнэй кафедрые даагша С. М. Бабушкин үгэ хэлэхэдээ, гүрэнэй хоёр хэлые, илангаяа буряад хэлые хүгжөөхэ, оюутадта заалгыень һайжаруулха тухай шанга асуудал табиһан байна. Бэрхэ багшанар байһан А. А. Белоусов, М. П. Хабаев, И. З. Ярневский болон бусадые дурсан хөөрэлдөө.

Амаршалгын үгэнүүдые В. П. Прокопьев, Б. С. Дугаров, Е. А. Голубев гэгшэд хэлээ. Базар Барадинай нэрэмжэтэ университет болгохо гэһэн дурадхал поэт Баир Дугаров оруулаа. Уулзалгын түгэсхэлдэ БГУ-гай ректор С. В. Калмыков үгэ хэлэжэ, 5710 оюутан үдэрэй таһагта, харин 1,5 мянган хүн заочноор һурана, 600 гаран багшанар ажаллана, тэдэнэй 55 процентнь эрдэмтын нэрэ зэргэтэй гэжэ омогорхон мэдүүлээ. Университет 6 корпустой, 6 хамтын байратай гэжэ мэдэнэбди. Һүүлэй үедэ Россин болон Буряад Республикын Хүдөө ажахын министерствэнүүдтэй БГУ нягта холбоотойгоор ажаллана гэжэ тэмдэглээ. Университет гэһэн үндэр нэрыень ургэхэ, дэмжэхэ тухай хэлэгдээ.

Энэ үдэшын хоёрдохи хуби дээдэ дабхарта сайлалгын үедэ үнгэргэгдэжэ, эндэ сугларагшад зохёохы ажалтантай уулзаһан байна. Энэ дабхарай ханаарнь республикын арадай уран зурааша Баяр Таисаевай зурагууд үлгэгдөө. Илангаяа "Баруун тээшээ" гэһэн томо зураг дээрэ моритой сэрэгшэд баруун тээшээ һомондол хурдаар гүйлгэлдэхэеэ байһандал үзэгдэнэ. Үшөө нэгэ һонин зураг - "Хун шубуун дангина". Эндэ зурагдаһан гоё буряад басаган сагаан даляа һэбеэд, гэдэргээ хараад, маанадые зэмэлһэн шэнги харасатай байна. Энэ хадаа буряад хэлэ, ёһо заншалаа мартажа байһан зондо һануулга хэжэ байһан удхатай зураг байба бшуу.

Тиихэдэ энэ үдэшэ республикын габьята артист Баатар Будаев олон дуунуудые дуулаба. Илангаяа итальян дуунуудынь һайшаагдаа. Тиихэдэ БГУ-гай багшанарай бүлэг, "Олимп" клубай дуушан Лариса Фролова урданай романснуудые гоёор дуулаа. Эдэнэр сэхээтнэй клубта дуратайгаар ябадаг юм. Сэхээтнэй клубайхид байгуулагдаһаар 3 жэлэйнгээ ойе мүнөө тэмдэглэхээр бэлдэжэ байнхай. Тус библиотекын директор Ж. Б. Ильина һонин үдэшэнүүдые үнгэргэхэ ехэ түсэбтэй байһанаа хөөрэжэ үгөө.

Б. ДОРЖИЕВА.

ХҮХЮУН ЗУГААТАЙ ЗҮЖЭГ ХАРАЖА...

Һаяхан Буряадай оперо болон баледэй театрай зал соо хүн зон олоороо сугларжа, Д.Ленскиин "Гусары, любовь и обманутый муж" гэһэн хүгжэм дуута, хүхюутэй, зугаатай водевиль хараһан байна. Энэ һонирхолтой зүжэгые Зүүн Сибириин соёлой болон искусствын академиин актёрнуудай 5-дахи курсын оюутад (багшань - театралына кафедрын доцентын уялгые дүүргэгшэ, режиссёр Д. Н. Баторова) ехэ театраймнай тайзан дээрэ харуулжа, эндэ сугларагшадые ехэтэ хүхеэгээ, баясуулаа.

Үндэр бэетэй, гоё мундиртай гусар Эраст Стрелкин (Влад Костин) тусхай даабаряар моринуудые абахаяа дворянинайда ерэхэдээ, анхандаа суг алба хэһэн нүхэртээ - Осип Карнауховтай (Дмитрий Номоконов) уулзажа, баян хүндэ хадамда гараһан инаг дуратай Софитаяа (Мария Попова) хахасаһан тухайгаа дуулажа байжа хөөрэнэ. Харин Осип нүхэрынь Дворянин уггайшье һаа, купецэй басаган Палашада (Анжелика Зайцева) дурлажа, һамга абаһанаа хөөрэжэ, хани нүхэртээ гусарые танилсуулна. Энэ үедэ Осипой түрэлэй Дорофей гэжэ тон баян, үндэр наһатай, арай шамай хүлөө татадаг нагасань (Алексей Аксёнов) Софи һамгантаяа ерэнэ. Үнинэй Софигаа хараагүй гусар инаг дураар халиһан сэдьхэлээр урид ханилдаг басагаа уттана, эндэһээ тэдэнэй уршагта ябадалнууд эхилнэ. Олон романс, дуунуудтай, хатар наадатай энэ шог ёггото зүжэгые, эндэ наадаһан артистнарые харагшад халуун альга ташалгаар уттаа.

Хүнгэн солбон бэетэй, хүхюун зантай гусарые наадаһан Влад Костин ехэ бэрхээр дуулана, хатарна. Үнэхөөрөө һальхай зантай, һамгадта дуратай залуу гусарай, нахалаа эмирэн байжа хүхидэг, дууладаг омог сэрэгшын образ тэрэ харуулаа.

Тиихэдэ үбгэрөөшье һаа, арай шамай хүлөө шэрэдэгшье һаа, залуугайнгаа охи алдаагүй, хатарха, дуулаха дуратай үндэр наһатай үбгэнэй ролиие Алексей Аксёнов (мүнөө сэрэгэй албанда татагданхай) шадамар бэрхээр наадажа, харагшадые һайса энеэлгэһэн байна.

Худөгэй худхэ залуу хүбүүнэй аашые, хатар наадые Емелиин роль гүйсэдхэһэн Владим Казанцев яһала зохидоор дамжуулба. Һамгандаа мэхэлүүлэн алдаһан Осипой роль Дима Номоконов оролдожо наадаа. Оройдоол 2-3 дахин тайзан дээрэ харагдаһан Акулина гэжэ зараса басаганай бишыхан ролиие Оксана Зайцева һайнаар наадажа, зал соохи зониие хүхеэбэ.

Энэ зүжэгые найруулан табиһан академиин профессор, Россин искусствын габьята ажал ябуулагша, Буряад Республикын болон Тувын Республикын шангуудай лауреат Николай Ефремович Логачёвой оруулһан хубита ехэ гэжэ тэмдэглэхээр. Хорёод жэлэй саана "Беда от нежного сердца", "Дочь русского актёра" гэһэн водевильнүүдые манай курсада Николай Ефремович табижа, олоной һайшаал магтаалда хүртөө һэн. Тэрэ үедэ иимэ водевильнүүдые оперно театр соо табиха гэжэ һанаашалдагшьегүй байгаабди. Мүнөө иимэ үедэ зониие оюор (дүүрэн зал) суглуулһан энэ зүжэгэй найруулагшадые үнэн зүрхэнһөө амаршалхаар байна.

"Мүнгэгүй, хоёһон сагта олон зоной ерээд байһанда, хүхилдэжэ, альга ташалдажа байхадань, ехэ баясаабди. Хүнүүд хилээмэнэй мүнгэшьегүй һаа, 15 мянгаар бидэниие дэмжэжэ, билет абажа, 2 удаа ерэһэниинь бидэниие урмашуулаа. Манай амжалгаа фортепиано дээрэ наадаһан Дмитрий Номоконов, Ирина Горох, мүн хатарнуудыемнай найруулһан республикын габьята артистка Любовь Истаева, хормейстер Ольга Аштаева, тайзан дээрэ хэлэхэ һургадаг багша Дарима Халматова гэгшэдтэ баярлахгүй гэнэбди" гэжэ мантай сэ һураһан, мүнөө соёлой академиин багша, энэ курсые бэлдэлсэһэн режиссер Джемма Николаевна Баторова баясаа хөөрөө һэн.

Театрта дуратайшуулаа сэдьхэл ханааһан, бултаниие энеэлгэһэн "Антереприза" гэһэн театрай (соёлой академиин коллективтэ, ерээдүйн мэргэжэлтэ артистнуудта) багшанартань үшөө ехэ амжалта хүсэнэбди.

Б. ОРБОДОЕВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: зүжэгэй үедэ; артистнууд М. Попова (Софи), А. Зайцева (Палаша) гэгшэд наадана; Дорофей үбгэн (Алексей Аксёнов) цыгын хатаршадай дунда һууна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Редактор А. Л. АНГАРХАЕВ.

РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: С.Д.РИНЧИНОВ (редакторай орлогшо), Б-М.Ж.ЖИГЖИТОВ (харюусалгата секретарь), Р.Б.ГАРМАЕВ (Буряад Республикын Президентын ба Правительствын аппарат), Д.Д.СУНДАРОН (Буряад Республикын Арадай Хурал), таһагуудые даагшад: Г.Х. ДАШЕЕВА, Ц.Ц.ДОНДОГОЙ, С.Д.ОЧИРОВ, Т.В.САМБЯЛОВА, В.И.ПИНТАЕВ (хэблэлэй директор).

Манай адрес:

670000, Улаан-Үдэ, Каландаришвилиин үйлсэ, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци.

Газетэ хэблэлэй 2 хуудаһан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэһэг 4317. Хэблэлдэ тушаагдаһан саг 17.00.

"Республиканска типографи" гэһэн АО-до газетэ хэблэгдэ. Директорэйнь телефон: 2-40-45. Б-0079-дахи номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай. Заказ № 7865.

Редакцийн телефонууд: редакторай - 2-50-96, приёмный - 2-54-54, редакторай орлогшын- 2-68-08, харюусалгата секретарийн - 2-50-52, секретариадай - 2-62-62, таһагууд: политическэ - 2-55-97 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическа - 2-64-36 (даагшань), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соёлой, эрдэмэй болон һургуулинуудай - 2-60-21, (даагшань), 2-57-63, олониитын хүдэлмэрийн ба мэдээсэлэй - 2-54-93, (даагшань), 2-34-05, 2-69-58; оршуулгын - 2-67-81; корректорнуудэй - 2-33-61, компьютерна түбэй - 2-66-76. Манай корреспондентнууд: Агинскда - 3-42-19; Закаменскда - 30-61.

" Бурятия" хэблэлэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтери - 2-23-67, вахта - 2-35-95.